

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΤΜΗΜΑ:ΔΙΕΘΝΩΝ & ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΑΜΕΣΩΝ
ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ – Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΚΟΛΟΤΟΥΡΟΣ ΒΑΣΙΛΗΣ(ΜΥ:11014)

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:ΚΟΤΙΟΣ ΑΓΓΕΛΟΣ

ΠΕΙΡΑΙΑΣ 2014

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον καθηγητή μου κύριο Α.Κότιο, για την καθοδήγηση, τη πολύτιμη βοήθεια που μου έδωσε και την άριστη συνεργασία που είχαμε καθ'όλη τη διάρκεια της διαμόρφωσης αυτής της διπλωματικής εργασίας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ
2. Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΙΚΟΙ ΤΟΥΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ
  - 2.1 Επιδράσεις των ΑΞΕ στις χώρες υποδοχής
  - 2.2. Προσδιοριστικοί παράγοντες των ΑΞΕ
3. Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
  - 3.1 Στόχοι και μέσα της οικονομικής διπλωματίας
  - 3.2 Η προσέλκυση επενδύσεων στο πλαίσιο της οικονομικής διπλωματίας
  - 3.3 Η οργάνωση της ελληνικής οικονομικής διπλωματίας για την προσέλκυση επενδύσεων
4. Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
  - 4.1 Οι εισροές ΑΞΕ στην Ελλάδα: ποσοτική ανάλυση
  - 4.2 Η κλαδική διάρθρωση των ΑΞΕ στην Ελλάδα
  - 4.3 Η σημασία των ΑΞΕ στην Ελλάδα
  - 4.4. Η Ελλάδα στο διεθνές επενδυτικό ανταγωνισμό
  - 4.5 Λόγοι για το χαμηλό επίπεδο ΑΞΕ στην Ελλάδα
5. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ
7. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (ΑΞΕ) αποτελούν έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες της οικονομικής ανάπτυξης μιας χώρας. Για το λόγο αυτό, σχεδόν όλες οι χώρες του κόσμου επιδιώκουν την προσέλκυση αυτών, στο πλαίσιο ενός ιδιαίτερα επενδυτικού ανταγωνιστικού περιβάλλοντος.

Ως ΑΞΕ (Foreign Direct Investment, FDI) ορίζεται μια μακροπρόθεσμη επένδυση στην εγχώρια αγορά από επενδυτή (νομικό ή φυσικό πρόσωπο) που έχει την μόνιμη έδρα του στην αλλοδαπή. Κατά κανόνα, οι ΑΞΕ διενεργούνται από τις λεγόμενες πολυεθνικές επιχειρήσεις, δηλαδή τις επιχειρήσεις που επενδύουν και αναπτύσσουν οικονομικές δραστηριότητες σε περισσότερες χώρες. Παράλληλα, προκειμένου μια επένδυση να θεωρηθεί ΑΞΕ, θα πρέπει να οδηγεί στην απόκτηση τουλάχιστον του 10% του κεφαλαίου μιας επιχείρησης της χώρας υποδοχής. Η αλλοδαπή επιχείρηση που διενεργεί μία ΑΞΕ ονομάζεται θυγατρική, ενώ η επιχείρηση που δέχεται την επένδυση θυγατρική.

Γενικά, μία ΑΞΕ μπορεί να λάβει τις παρακάτω μορφές:

1. Θυγατρική αποκλειστικής ιδιοκτησίας, όταν μία επιχείρηση ιδρύει μια νέα ή εξαγοράζει πλήρως (το 100%) μια υφιστάμενη επιχείρηση στην αλλοδαπή, με αποτέλεσμα να αποτελεί τον μοναδικό μέτοχο. Στην περίπτωση που η θυγατρική επιχείρηση είναι νεοϊδρυόμενη χαρακτηρίζεται ως Green field Investment. Στην άλλη περίπτωση, η ΑΞΕ έλαβε χώρα μέσω εξαγοράς (acquisition).

2. Συμμετοχική ΑΞΕ. Μία πολυεθνική επιχείρηση μπορεί να προβεί σε ΑΞΕ μέσω μερικής εξαγοράς μιας επιχείρησης σε άλλη χώρα και με τον τρόπο αυτό να αποκτήσει τον πλήρη έλεγχο, εφόσον εξαγοράσει την πλειοψηφία των μετοχών ή μεριδίων, ή να μην ελέγχει πλήρως την επιχείρηση σε περίπτωση χαμηλού ποσοστού (π.χ. κάτω του 50%) (Χατζηδημητρίου 1997).
3. Κοινοπραξία (jointventure) ή συγχώνευση (merger) μιας ημεδαπής με μία αλλοδαπή επιχείρηση. Μέσω της κοινοπραξίας είναι δυνατό να δημιουργηθεί μία νέα μορφή επένδυσης και επιχειρηματικής δράσης για ένα συγκεκριμένο σκοπό, που μπορεί να είναι και χρονικά περιορισμένη. Μέσω της συγχώνευσης μπορεί να προκύψει έναν νέο μικτό και μόνιμο εταιρικό σχήμα.

Μία ΑΞΕ μπορεί να προκύψει όταν μία ξένη επιχείρηση προβαίνει σε επανεπένδυση των κερδών που αποκτά στη χώρα υποδοχής. Εκτιμάται ότι περ. το 60% των ΑΞΕ πραγματοποιούνται μέσω επανεπένδυσης των κερδών στην αλλοδαπή.

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας είναι η διπλωματία και οι πολιτικές για την προσέλκυση επενδύσεων, με ιδιαίτερη έμφαση στην περίπτωση της Ελλάδας, η οποία για την έξοδό της από την κρίση χρειάζεται αύξηση των ΑΞΕ στους τομείς με ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα. Η χώρα μας καλείται να αναπτύξει στοχευμένες διπλωματικές και πολιτικές στρατηγικές και παρεμβάσεις, ώστε να βελτιώσει το εσωτερικό επενδυτικό της περιβάλλον και να ανταπεξέλθει στο εντόνως ανταγωνιστικό διεθνές περιβάλλον, στο οποίο όλες οι χώρες του κόσμου διεκδικούν την εισροή ΑΞΕ.

Η δομή της εργασίας έχει ως; Ακολουθώς:

Στην 2^η ενότητα παρουσιάζονται συνοπτικά η σημασία των ΑΞΕ για τη χώρα υποδοχής καθώς και οι προσδιοριστικοί τους παράγοντες. Στη βάση των διαπιστώσεων αυτών καθίσταται δυνατή η χάραξη μιας αποτελεσματικής πολιτικής προσέλκυσης ΑΞΕ, δεδομένου ότι αφενός μία χώρα οφείλει να γνωρίζει την μορφή της ΑΞΕ που επιδιώκει να προσελκύσει, ώστε να αυξήσει τις θετικές επιδράσεις στο εσωτερικό της και αφετέρου, γνωρίζοντας τους θεμελιώδεις προσδιοριστικούς παράγοντες των ΑΞΕ είναι σε θέση, παρεμβαίνοντας, να επηρεάσει θετικά ορισμένους από αυτούς.

Στην 3^η ενότητα γίνεται αναφορά στην οικονομική διπλωματία και ειδικότερα στην οργάνωση και στους στόχους της διπλωματίας προσέλκυσης επενδύσεων. Επίσης, επιχειρείται η ένταξη της διπλωματίας αυτής στο πλαίσιο της συνολικής διπλωματίας μιας χώρας.

Στην 4^η ενότητα παρουσιάζονται οι πολιτικές και τα μέσα που διαθέτει μία χώρα για την προσέλκυση επενδύσεων, σε σύνδεση με τα συμπεράσματα των δύο προηγούμενων ενότητων. Σκοπός της ενότητας αυτής είναι: στη βάση της θεωρητικής και εμπειρικής έρευνας να αναδείξει εκείνες τις πολιτικές και παρεμβάσεις του κράτους που είναι σε θέση να επηρεάσουν την εισροή ΑΞΕ σε μια χώρα.

Στην 5^η ενότητα καταγράφονται οι εισροές ΑΞΕ στην Ελλάδα τα τελευταία έτη και αναλύονται στη βάση ορισμένων κριτηρίων όπως π.χ. χώρα προέλευσης και κλάδος της επένδυσης. Παράλληλα, διεξάγεται και μία συγκριτική ανάλυση, προκειμένου να δειχθεί η θέση της χώρας μας στο διεθνή επενδυτικό ανταγωνισμό.

Στην 6^η ενότητα επιχειρείται η αποτύπωση των θετικών και αρνητικών παραγόντων της Ελλάδας σε σχέση με την προσέλκυση επενδύσεων, κυρίως, στη βάση εμπειρικών ερευνών. Η ανάδειξη των αρνητικών σημαίων και αδυναμιών της χώρας μας θα συμβάλλει στη διατύπωση προτάσεων βελτίωσης της σχετικής πολιτικής, η οποία λαμβάνει χώρα στην 7^η ενότητα της παρούσας εργασίας.

Τέλος, στην 7^η ενότητα παρατίθενται τα βασικά συμπεράσματα της εργασίας.

2. Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ **ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΙΚΟΙ ΤΟΥΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ**

2.1 Επιδράσεις των ΑΞΕ στις χώρες υποδοχής

Οι Άμεσες ξένες επενδύσεις είναι πολύ σημαντικές καθώς διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο για την οικονομική ανάπτυξη τόσο των χωρών υποδοχής, όσο και των χωρών προέλευσης.

Συνοπτικά, οι κύριες θετικές επιδράσεις στις χώρες υποδοχής είναι (βλ. και Γράφημα 1)(Mouqui D. 1999, WTO 1996):

- Η αύξηση των επενδύσεων και του σχηματισμού υπενδυμένου κεφαλαίου στη χώρα υποδοχής. Κατά τη διάρκεια της επένδυσης προκύπτουν πολλαπλασιαστικά οφέλη για το σύνολο της οικονομίας της χώρας υποδοχής. Όσο περισσότερες τοπικές εισροές χρησιμοποιούνται στην επένδυση, τόσο εντονότερες οι πολλαπλασιαστικές επιδράσεις. Η αύξηση του επενδυμένου κεφαλαίου διευρύνει και αυξάνει την παραγωγική ικανότητα της χώρας υποδοχής.
- Η θετική αναπτυξιακή επίδραση με την αύξηση του ΑΕΠ, η οποία προκύπτει μετά την έναρξη της οικονομικής δραστηριότητας. Μέσω της παραγωγής αγαθών ή/και υπηρεσιών προκύπτουν άμεσες επιδράσεις στη μεγέθυνση της οικονομίας.
- Η αύξηση των επενδύσεων ή/και της παραγωγής επιχειρήσεων οι οποίες λειτουργούν ως προμηθευτές της

ΑΞΕ ή ως πελάτες αυτής. Ο βαθμός διασύνδεσης με άλλες τοπικές επιχειρήσεις (backwardorforwardlinkages) εξαρτάται από το είδος και τη μορφή της ΑΞΕ.

- Η αύξηση της απασχόλησης και η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού. Οι επιδράσεις στην απασχόληση μπορεί να είναι άμεσες ή έμμεσες. Επίσης, μέσω της μεταφοράς τεχνολογίας και τεχνογνωσίας, μέσω ενδοεπιχειρησιακών προγραμμάτων κατάρτισης και μεταφοράς καλών πρακτικών είναι δυνατή η αναβάθμιση των δεξιοτήτων και της παραγωγικότητας του εγχώριου ανθρώπινου δυναμικού.
- Η τεχνολογική αναβάθμιση και η βελτίωση της καινοτομίας στη χώρα υποδοχής, μέσω της μεταφοράς τεχνολογία και τεχνογνωσίας από την μητρική επιχείρηση στη θυγατρική, αλλά και από την εγχώρια ανάπτυξη δραστηριοτήτων Έρευνας, Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΤΑΚ). Αυτό ισχύει ιδίως στην περίπτωση μεγάλων βιομηχανικών επενδύσεων σε κλάδους αιχμής (π.χ. χημικών, φαρμακευτικών, βιοτεχνολογικών, αγροδιατροφικών προϊόντων, προϊόντων της πληροφορικής, των επικοινωνιών, των μηχανών, των οχημάτων, των υλικών, της ενέργειας κ.α.)
- Η αύξηση των εσόδων του κράτους υποδοχής μέσω της φορολογίας κεφαλαίου, κερδών και έμμεσων φόρων και τελών.
- Η ενδυνάμωση της εξωστρέφειας του τοπικού παραγωγικού συστήματος μέσω της αύξησης των εξαγωγών, του ενδοεπιχειρησιακού εμπορίου (δηλ. μεταξύ επιχειρήσεων του ίδιου ομίλου) κ.α. Μέσω της

ΑΞΕ η τοπική παραγωγή εντάσσεται σε δίκτυα παραγωγής, εφοδιασμού και πωλήσεων στις διεθνείς αγορές, με αποτέλεσμα την ευκολότερη διείσδυση σε άλλες αγορών των εγχώριων προϊόντων και υπηρεσιών.

- Η διεύρυνση και εντατικοποίηση του εσωτερικού ανταγωνισμού μέσω της εμφάνισης νέων ανταγωνιστών. Τα οφέλη αυτά είναι ισχυρά, όταν η εσωτερική αγορά είναι σχετικά κλειστή στον εισαγωγικό ανταγωνισμό και όταν κυριαρχείται από μονοπώλια, ολιγοπώλια ή άλλες μορφές περιορισμένου ανταγωνισμού (π.χ. καρτέλ).
- Η διάσωση ή ανταγωνιστική αναβάθμιση υφιστάμενων επιχειρήσεων, οι οποίες αντιμετώπιζαν προβλήματα επιβίωσης και παρέμειναν ενεργές χάρις της εξαγοράς από ξένες επιχειρήσεις.
- Η βελτίωση του ισοζυγίου πληρωμών, αφενός μέσω της αύξησης της εισαγωγής κεφαλαίων και αφετέρου μέσω της αύξησης των εξαγωγών.
- Η ενίσχυση των εισοδημάτων των εργαζομένων, δεδομένου ότι λόγω αυξημένης παραγωγικότητας, παρατηρείται το φαινόμενο οι εργαζόμενοι σε πολυεθνικές επιχειρήσεις να αμείβονται καλύτερα από τους απασχολούμενους σε εθνικές επιχειρήσεις.

Οι παραπάνω θετικές επιδράσεις είναι εντονότερες όταν πρόκειται για νέες επενδύσεις (greenfield), οι οποίες χρησιμοποιούν στο μέγιστο βαθμό εγχώριους εργαζόμενους, πρώτες ύλες και ενδιάμεσα προϊόντα και όταν εξαγωγή σημαντικό μέρος των παραγόμενων αγαθών ή υπηρεσιών.

Συμπερασματικά, μέσω των ΑΞΕ μπορεί να βελτιωθεί σημαντικά η παραγωγική ικανότητα της χώρας υποδοχής. Η αύξηση της παραγωγικότητας επιφέρει και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της αποδοτικότητας και της ποιότητας της παραγωγής της επιχείρησης (UNCTAD 1998)World investmentreport: TransnationalCorporations, extractiveindustriesanddevelopments, NewYork, 1998). Τα εφόδια αυτά όπως είναι η ανταγωνιστικότητα, η αποδοτικότητα και η ποιότητα παραγωγής είναι τα εφόδια που χρειάζονται οι επιχειρήσεις για να αποκτήσουν πρόσβαση σε ξένες αγορές μέσω υπερεθνικών δικτύων.

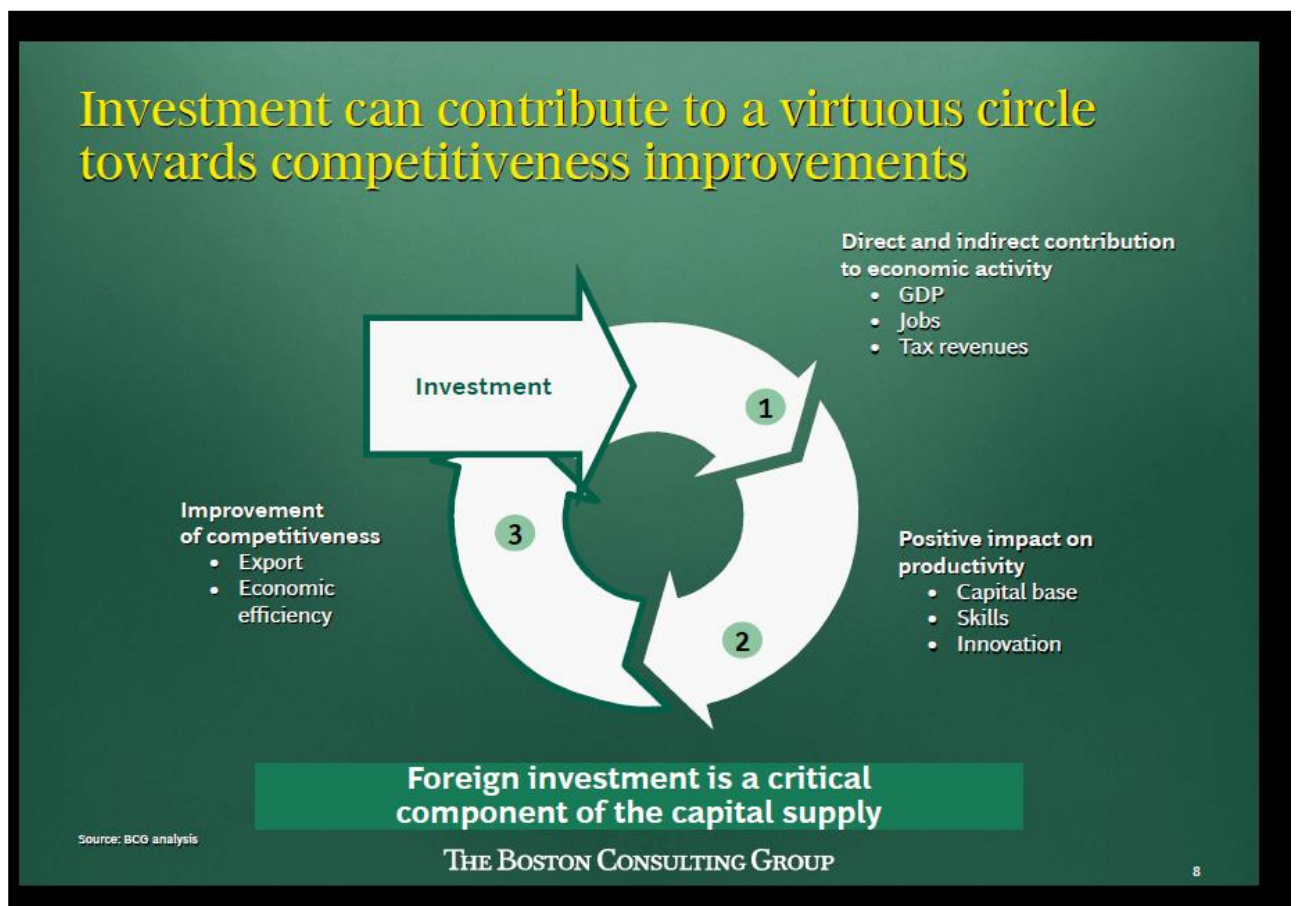
Είναι, όμως, δυνατό να προκύψουν και ορισμένες αρνητικές επιδράσεις, όπως:

- Η απόκτηση μονοπωλιακής ή δεσπόζουσας θέσης στην αγορά της χώρας υποδοχής με αρνητικές συνέπειες για τους καταναλωτές και τις ανταγωνίστριες επιχειρήσεις.
- Η εξαγορά και εν συνεχεία το κλείσιμο μιας επιχείρησης, ώστε να μειωθεί ο διεθνής ανταγωνισμός της επιχείρησης που πραγματοποιεί την ΑΞΕ. Επίσης, στην περίπτωση της εξαγοράς μιας επιχείρησης μπορεί να υπάρξει και μείωση της απασχόλησης στα πλαίσια του εξορθολογισμού αυτής.
- Η μεταφορά κερδών σε άλλες χώρες μέσω του ενδοεπιχειρησιακού εμπορίου αγαθών και υπηρεσιών, ώστε αυτά να μην φορολογηθούν στη χώρα υποδοχής, αλλά σε άλλη χώρα με χαμηλούς ή ανύπαρκτους φορολογικούς συντελεστές.

- Η απόκτηση οικονομικής ή/και πολιτικής επιρροής στη χώρα υποδοχής και η καταχρηστική άσκηση αυτής.

Η μέχρι σήμερα πρακτική δείχνει ότι οι θετικές επιδράσεις, συνολικά, υπερσχύουν των αρνητικών. Εξάλλου, αυτός είναι και ο λόγος που σχεδόν όλες οι χώρες του κόσμου ανταγωνίζονται στην προσέλκυση των ΑΞΕ.

Γράφημα 1: Οι αναπτυξιακές και ανταγωνιστικές επιπτώσεις των ΑΞΕ

Πηγή: The Boston Consulting Group 2011.

2.2. Προσδιοριστικοί παράγοντες των ΑΞΕ

Σ' αυτό το σημείο η ανάλυση στρέφεται στους παράγοντες εκείνους που επηρεάζουν την επιλογή του τύπου εγκατάστασης των ΑΞΕ και κατ' επέκταση την πολιτική προσέλευσής τους. Σύμφωνα με τη σχετική έρευνα, οι σημαντικότεροι προσδιοριστικοί παράγοντες των ΑΞΕ είναι οι εξής :

- 1) Η οικονομική και πολιτική σταθερότητα. Ένα σταθερό πολιτικό και οικονομικό περιβάλλον είναι βασική προϋπόθεση προκειμένου μια χώρα να αναλάβει επενδυτικό κίνδυνο σε μία άλλη. Σε ένα περιβάλλον με πολέμους, εσωτερικές συγκρούσεις, πολιτική πόλωση και ακυβερνησία είναι βέβαιο ότι ο κ'λινυσνος αυτό θα εκτιμηθεί με υψηλό βαθμό. Είναι βέβαιο, ότι καμία επιχείρηση δεν επενδύει σε μια χώρα που είναι πιθανόν στο μέλλον να κρατικοποιήσει ιδιωτικές επιχειρήσεις ή που τα μακροοικονομικά τους μεγέθη δεν εμπνέουν σταθερότητα(Sethi,atal2003).
- 2) Η ύπαρξη συμφωνιών αμοιβαίας προστασίας των επενδύσεων και οι συμφωνίες αποφυγής διπλής φορολογίας μεταξύ της χώρας προέλευσης της ΑΞΕ και της χώρας υποδοχής επηρεάζουν θετικά την ανάληψη της επένδυσης.
- 3) Το εσωτερικό επενδυτικό περιβάλλον, το οποίο διαμορφώνεται, πέραν της πολιτικής και μακροοικονομικής σταθερότητας και προβλεψιμότητας, από τη γραφειοκρατία και τον κρατικό παρεμβατισμό, την κοινωνική ειρήνη, το εργατικό, φορολογικό, χωροταξικό και περιβαλλοντικό δίκαιο, την απλοποίηση

των διαδικασιών ίδρυσης και λύσης επιχειρήσεων, καθώς και αδειοδοτήσεων, από την ασφάλεια δικαίου και την ταχύτητα απονομής δικαιοσύνης κ.α. Όπως δείχνει η εμπειρική παρατήρηση, το φιλελεύθερο οικονομικό περιβάλλον είναι εκείνο το οποίο ευνοεί σε γενικές γραμμές τη προσέλκυση ξένων επενδύσεων. Επίσης, συχνά, το ύψος της φορολογίας των κερδών και των συντελεστών της παραγωγής (π.χ. κεφαλαίου, εργασίας) αποτελεί σημαντικό προσδιοριστικό παράγοντα των ΑΞΕ.

- 4) Η ύπαρξη αναπτυγμένων υποδομών και δικτύων καθώς και οργανωμένων χώρων υποδοχής επιχειρήσεων. Οι μεταφορικές και επικοινωνιακές υποδομές, τα δίκτυα ενέργειας, η ύπαρξη βιομηχανικών περιοχών, η ποιότητα του περιβάλλοντος και των περιβαλλοντικών υποδομών κ.α. επηρεάζουν θετικά την προέλκυση επενδύσεων.
- 5) Η προσφορά και η ποιότητα του ανθρώπινου δυναμικού, καθώς και το κόστος της εργασίας της χώρας υποδοχής είναι συχνά καθοριστικής σημασίας. Για ΑΞΕ έντασης εργασίας ιδιαίτερη σημασία έχει το συνολικό κόστος αυτής. Αντιθέτως, για επενδύσεις έντασης κεφαλαίου και ειδικά τεχνολογίας και γνώσης ιδιαίτερη βαρύτητα έχει η εκπαίδευση και κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού και η στάση αυτού έναντι της εργασίας.
- 6) Η κατάσταση των εσωτερικών χρηματοπιστωτικών αγορών όπως των τραπεζών και της κεφαλαιαγοράς, σε συνδυασμό με το συναλλαγματικό καθεστώς και τη συναλλαγματική σταθερότητα λαμβάνεται σοβαρά

υπόψη από τους ξένους επενδυτές. Όσο πιο αναπτυγμένο είναι το τραπεζικό σύστημα και το χρηματιστήριο τόσο ευκολότερη καθίσταται η χρηματοδότηση των επιχειρήσεων. Εξάλλου, η ελευθερία στην εξωτερική κίνηση κεφαλαίων, στον επαναπατρισμό των κερδών και η συναλλαγματική σταθερότητα μειώνουν τους χρηματοπιστωτικούς και συναλλαγματικούς κινδύνους και βελτιώνουν το συνολικό οικονομικό περιβάλλον μιας χώρας υποδοχής.

- 7) Η πολιτική των ιδιωτικοποιήσεων μιας χώρας δύναται να επιφέρει εισροές ΑΞΕ. Σαφώς και δεν αρκεί αυτό από μόνο του. Οι ιδιωτικοποιήσεις, πέρα από την αξία του προς πώληση αντικειμένου, δύνανται να δώσουν ικανοποιητικά αποτελέσματα εφόσον λαμβάνουν χώρα σε ένα σταθερό και φιλικό για τους επενδυτές περιβάλλον.
- 8) Το μέγεθος της αγοράς μιας χώρας υποδοχής είναι σημαντικός προσδιοριστικός παράγων, όταν πρόκειται για επενδύσεις που στοχεύουν στην παραγωγή και διάθεση στην εσωτερική αγορά αγαθών και υπηρεσιών (π.χ. τράπεζες, ασφάλειες, εμπόριο, βιομηχανία). Σχεδόν κατά κανόνα οι ΑΞΕ του τομέα των υπηρεσιών στοχεύουν κυρίως στον εφοδιασμό της εσωτερικής αγοράς και συνεπώς επηρεάζονται από το μέγεθός της.
- 9) Το εξωτερικό εμπορικό καθεστώς συνιστά έναν περαιτέρω παράγοντα προσδιορισμού των ΑΞΕ. Μεγάλες χώρες, με αναπτυγμένες ή αναδυόμενες εσωτερικές αγορές, οι οποίες όμως προστατεύονται με υψηλά εμπόδια από τον εξωτερικό ανταγωνισμό, είναι

πολύ πιθανό να προσελκύσουν ΑΞΕ για ικανοποίηση της εσωτερικής αγοράς. Στην περίπτωση αυτή μέσω ΑΞΕ οι πολυεθνικές επιδιώκουν την υπερπήδηση των εμπορικών εμποδίων.

10) Τα διάφορα κίνητρα για την προσέλκυση ΑΞΕ όπως είναι οι επιχορηγήσεις του κεφαλαίου, οι φορολογικές διευκολύνσεις και άλλα επενδυτικά κίνητρα μπορούν να παίξουν σημαντικό ρόλο.

11) Η ύπαρξη φυσικών πόρων και πρώτων υλών είναι απαραίτητη προϋπόθεση για ορισμένες ΑΞΕ, οι οποίες πραγματοποιούνται αναγκαστικά στον τόπο ύπαρξής των φυσικών πόρων. Για παράδειγμα επιχειρήσεις εξόρυξης μεταλλευμάτων, πετρελαίου, αερίου κλπ. είναι αυτονόητο ότι θα πρέπει να προβούν σε επιτόπιες επενδύσεις. Εάν υπάρξει και επιτόπια καθετοποίηση της αξιοποίησης των πρώτων υλών, τότε τα οφέλη για τη χώρα υποδοχής αυξάνονται.

12) Το τεχνολογικό-καινοτομικό επίπεδο και οι υποδομές έρευνας και ανάπτυξης σε μια περιοχή αποτελούν σημαντικό ενεργητικό για την προσέλκυση επενδύσεων οι οποίες είναι σε κλάδους τεχνολογικής αιχμής και χρειάζονται τη συνεργασία και δικτύωση με το τοπικό ερευνητικό δυναμικό.

13) Η γεωγραφική θέση μιας χώρας και ειδικότερα η γειτνίασή της με άλλες μεγάλες αγορές. Μια χώρα η οποία έχει ευνοϊκή γεωγραφική θέση για τη διακίνηση εμπορευμάτων είναι πιθανό να προσελκύσει ΑΞΕ στους κλάδους του διαμετακομιστικού εμπορίου και των ναυτιλιακών υπηρεσιών. Το ίδιο ισχύει σε περίπτωση

που μια χώρα αποτελεί κόμβο διεθνών ενεργειακών δικτύων. Επίσης, χώρες με ευνοϊκό επενδυτικό περιβάλλον δύνανται να προσελκύσουν επενδύσεις παραγωγής και υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση όμορων χωρών.

- 14) Η προϋπαρξη ΑΞΕ είναι ένα μέσο για τη λήψη πληροφοριών από προηγούμενες ξένες επενδύσεις, έτσι ώστε να περιοριστεί το ρίσκο της επένδυσης.

Οι παραπάνω παράγοντες δύνανται να κατηγοριοποιηθούν σε γενικούς και ειδικούς. Γενικοί ή οριζόντιοι είναι οι παράγοντες που επηρεάζουν το σύνολο των ΑΞΕ, όπως είναι οι σχετιζόμενοι με την πολιτική, οικονομική και κοινωνική σταθερότητα, το εσωτερικό θεσμικό πλαίσιο, το επενδυτικό κλίμα, τις υποδομές κ.α. Στους ειδικούς παράγοντες που επηρεάζουν συγκεκριμένες ΑΞΕ ανήκουν το μέγεθος της αγοράς, το ανθρώπινο δυναμικό, το εμπορικό καθεστώς, η γεωγραφική θέση, η ύπαρξη συγκεκριμένων υποδομών και φυσικών πόρων. Επίσης καθοριστικός παράγοντας χωροθέτησης ΑΞΕ είναι η στρατηγική διεθνοποίησης των πολυεθνικών επιχειρήσεων. Έτσι, ορισμένες εξ αυτών δίνουν έμφαση στις κάθετες διεθνείς επενδύσεις, δηλαδή σε επενδύσεις στις οποίες η πολυεθνική χωροθετεί διαφορετικά στάδια της παραγωγής σε διαφορετικές χώρες, με απώτερο σκοπό να εκμεταλλευτεί τις υφιστάμενες διαφορές μεταξύ των επί μέρους χωρών ως προς το κόστος των συντελεστών παραγωγής. Από την άλλη, ορισμένες επιχειρήσεις υλοποιούν οριζόντιες ΑΞΕ, δηλαδή παρόμοιους τύπους οικονομικών δραστηριοτήτων σε διαφορετικές χώρες. Επιπροσθέτως,

υπάρχουν πολυεθνικές οι οποίες πραγματοποιούν ΑΞΕ χρησιμοποιώντας αποκλειστικά, δηλαδή για ίδιο λογαριασμό, όχι μόνον τα κεφάλαιά τους αλλά και τα άυλα διανοητικά δικαιώματά τους, όπως π.χ. πατέντες, εμπορικά σήματα, κ.α. Υπάρχουν, όμως, και περιπτώσεις όπου παραχωρούνται τα δικαιώματα αυτά προς εκμετάλλευση έναντι αμοιβής ή έναντι συμμετοχής σε επιχείρηση άλλης χώρας, οπότε μπορούν να χαρακτηριστούν ως ΑΞΕ.

Η θεωρητική και εμπειρική έρευνα για τις ΑΞΕ έρευνα δίνει μεγάλη έμφαση στους προσδιοριστικούς παράγοντες των ΑΞΕ. Σύμφωνα με τον Dunning, τα βασικά κριτήρια ή οι κινητήριοι μοχλοί, που ορίζονται ως πλεονεκτήματα και προσδιορίζουν τις ΑΞΕ είναι:

- Το ιδιοκτησιακό πλεονέκτημα (ownership advantage). Σύμφωνα με το κριτήριο αυτό, μία επιχείρηση πραγματοποιεί ΑΞΕ προκειμένου να διασφαλίζει μέσω των θυγατρικών τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματά της έναντι των άλλων.
- Το πλεονέκτημα της τοποθεσίας (location advantage). Μία επιχείρηση μέσω ΑΞΕ επιδιώκει να εκμεταλλευτεί τοπικά πλεονεκτήματα σε μια άλλη χώρα. Συνεπώς, ο τόπος που επιλέγει να εγκατασταθεί προκύπτει μέσα από μια συγκριτική ανάλυση των πλεονεκτημάτων (π.χ. φορολογία, κόστος εργασίας, κόστος γης, προσβασιμότητα κ.α.) που προσφέρει κάθε επί μέρους τόπος.
- Το πλεονέκτημα της εσωτερικοποίησης (Internalization advantage). Αυτό σημαίνει ότι μία επιχείρηση έχει να επιλέξει μεταξύ της αυτοδύναμης επένδυσης και της

ίδρυσης θυγατρικής σε μια άλλη χώρα ή της παραχώρησης δικαιωμάτων παραγωγής και διάθεσης σε μια εγχώρια επιχείρηση της χώρας υποδοχής. Όταν επιθυμεί να εσωτερικοποιήσει τα οφέλη προβαίνει σε ΑΞΕ.

Από την παραπάνω ανάλυση γίνεται κατανοητό ότι στο πλαίσιο μιας πολιτικής προσέλκυσης επενδύσεων υπάρχουν προσδιοριστικοί παράγοντες που δύνανται να επηρεαστούν θετικά από πολιτικές και μέτρα, ενώ υπάρχουν παράγοντες που είναι δεδομένοι ή έχουν να κάνουν με τη στρατηγική της επιχείρησης και δεν είναι δυνατό να επηρεαστούν από την πολιτική προσέλκυσης.

3. Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

3.1 Στόχοι και μέσα της οικονομικής διπλωματίας

Η οικονομική διπλωματία είναι η τέχνη και η πρακτική προώθησης και διευθέτησης των εξωτερικών οικονομικών υποθέσεων μιας χώρας. Τα πεδία παρέμβασής της είναι το σύνολο των εξωτερικών οικονομικών σχέσεων μιας χώρας όπως το εξωτερικό εμπόριο, η κίνηση κεφαλαίων, το συνάλλαγμα και το συναλλαγματικό σύστημα, οι διεθνείς επενδύσεις, η διεθνής αναπτυξιακή συνεργασία, η ενέργεια, η τεχνολογία, τα διεθνή δάνεια, οι διεθνείς οργανισμοί, οι διεθνείς οικονομικές συμφωνίες κ.α. Η οικονομική διπλωματία είναι κλάδος της παραδοσιακής πολιτικής διπλωματίας. Στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης της οικονομίας και της παγκόσμιας διακυβέρνησης η οικονομική διπλωματία καταλαμβάνει ολοένα και μεγαλύτερο τμήμα της εξωτερικής και διεθνούς δράσης των κρατών. Όσο πιο ανοικτή είναι μία οικονομία και όσο πιο ενταγμένη στους διεθνείς θεσμούς, τόσο σημαντικότερη και αναγκαία καθίσταται η διπλωματία αυτή. Σε κάθε περίπτωση, υπάρχουν σχέσεις αλληλεξάρτησης και αλληλεπίδρασης μεταξύ της πολιτικής και της οικονομικής διπλωματίας. Συχνά, η οικονομική διπλωματία βρίσκεται στην υπηρεσία της πολιτικής, προκειμένου μέσω της προώθησης οικονομικών θεμάτων, με θετική (carrots) ή αρνητική (sticks) διάσταση να επιτευχθούν στόχοι της εξωτερικής πολιτικής μιας χώρας. Κατ' αντιστοιχία, η πολιτική διπλωματία πολύ συχνά

ενεργοποιείται για την προώθηση των οικονομικών συμφερόντων μιας χώρας.

Η οργάνωση και λειτουργία της οικονομικής διπλωματίας δεν είναι αυτοσκοπός, αλλά μέσο της ευρύτερης οικονομικής και κυβερνητικής πολιτικής μιας χώρας για την επίτευξη γενικών και ειδικών στόχων. Στους γενικούς στόχους θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν:

- Η πρόωση των εθνικών συμφερόντων μιας χώρας και η αύξηση της οικονομικής και κατ'επέκταση πολιτικής ισχύος της.
- Η διασφάλιση και βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής ευημερίας μιας χώρας.
- Η αύξηση της εξωστρέφειας μιας οικονομίας και η ενδυνάμωση της ανταγωνιστικής της θέσης στο διεθνές οικονομικό σύστημα.
- Η ένταξη μιας χώρας στους διεθνείς οικονομικούς θεσμούς και η προβολή και θεσμοθέτηση των θέσεων της σε διεθνείς οργανισμούς και φόρα οικονομικής διπλωματίας.
- Η αποτελεσματική διαχείριση των εξωτερικών οικονομικών υποθέσεων μιας χώρας.

Οι ειδικοί στόχοι της οικονομικής διπλωματίας είναι:

- Η αύξηση των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών μιας χώρας και το άνοιγμα (διείσδυση) νέων αγορών.

- Η διασφάλιση εφοδιασμού μιας εθνικής οικονομίας με κρίσιμα αγαθά και υπηρεσίες (π.χ. ενέργεια, πρώτες ύλες, τρόφιμα, φάρμακα) καθώς και με συντελεστές παραγωγής (π.χ. κεφάλαια, εργασία, τεχνολογία).
- Η ένταξη μιας χώρας σε σχήματα περιφερειακής οικονομικής συνεργασίας.
- Η προστασία των οικονομικών συμφερόντων των υποκειμένων μιας χώρας (π.χ. επιχειρήσεων ή φυσικών προσώπων) που δραστηριοποιούνται σε άλλες χώρες (π.χ. μέσω συμφωνιών προστασίας των επενδύσεων, συμφωνίες αποφυγής διπλής φορολογίας).
- Η σύναψη, υλοποίηση και παρακολούθηση ειδικών συμφωνιών με άλλες χώρες για την προώθηση κοινών έργων ή κλαδικών θεμάτων.
- Η προσέλκυση ΑΞΕ, που αποτελεί και το κεντρικό αντικείμενο της παρούσας εργασίας.

Οι φορείς άσκησης της οικονομικής διπλωματίας δεν είναι μόνον οι οικονομικοί διπλωμάτες. Στο σχεδιασμό και εφαρμογή της, παρά τις όποιες αποκλίσεις μεταξύ των επί μέρους χωρών, συμμετέχουν η κυβέρνηση μιας χώρας, το αρμόδιο και τα συναρμόδια υπουργεία, οι πρεσβείες και οι διπλωματικές αντιπροσωπείες, ειδικοί οργανισμοί προώθησης του εμπορίου, προσέλκυσης επενδύσεων κ.α. Παράλληλα, σημαντικό ρόλο στην οικονομική διπλωματία μιας χώρας έχουν αποκτήσει τα επιμελητήρια, τα διακρατικά οικονομικά-επιχειρηματικά επιμελητήρια και φόρα, οι μεγάλες επιχειρήσεις, διεθνή επιχειρηματικά δίκτυα, οι ΜΚΟ κ.α.

Τα επίπεδα άσκησης της οικονομικής διπλωματίας ποικίλουν. Μπορεί να είναι το παγκόσμια ή πολυμερές επίπεδο, στο οποίο συμπεριλαμβάνονται οι διάφοροι διεθνείς οργανισμοί (π.χ. ΟΗΕ και οι υπο-οργανισμοί του, ΔΝΤ. Παγκόσμια Τράπεζα, ΠΟΕ, ΟΟΣΑ, Περιφερειακές Αναπτυξιακές Τράπεζες, κ.α.) και φόρα παγκόσμιας συνεργασίας (π.χ. G-7/8, G-20), το περιφερειακό επίπεδο (π.χ. ΕΕ, Βαλκάνια, Μεσόγειος κ.α.), καθώς και το διμερές ή διακρατικό επίπεδο.

3.2 Η προσέλκυση επενδύσεων στο πλαίσιο της οικονομικής διπλωματίας

Όπως αναφέρθηκε στην παραπάνω υπο-ενότητα, η προσέλκυση ΑΞΕ αποτελεί ένα από τους σημαντικότερους ειδικούς στόχους της οικονομική διπλωματίας μιας χώρας. Όλες οι χώρες του κόσμου αναπτύσσουν δράσεις προκειμένου να αυξήσουν τις εισροές επενδυτικών κεφαλαίων και την εγκατάσταση στο εσωτερικό τους διεθνών, ανταγωνιστικών επιχειρήσεων. Πρόκειται για οργανωμένη δράση του κράτους και άλλων εξειδικευμένων φορέων που επιδιώκουν, μέσω της διαμόρφωσης ή επηρεασμού των προσδιοριστικών παραγόντων των ΑΞΕ, να μεγιστοποιήσουν τα οφέλη για την εθνική οικονομική ανάπτυξη, απασχόληση και ευημερία.

Για το σκοπό αυτό ένα κράτος χαράσσει στρατηγικές και εφαρμόζει ειδικές πολιτικές και μέσα.

Οι στρατηγικές για την προσέλκυση επενδύσεων μπορεί να διαφοροποιούνται (OECD 2003). Έτσι, υπάρχουν διάφοροι τύποι στρατηγικών, οι οποίοι διαφοροποιούνται αναλόγως του εύρους της στρατηγικής ή της ειδικής ή μη στόχευσής της.

Καταρχάς η στρατηγική μπορεί να είναι γενική ή εξειδικευμένη Στο πλαίσιο μιας γενικής στρατηγικής ένα κράτος διαμορφώνει το πλαίσιο και τα κίνητρα για όλες τις ξένες επιχειρήσεις από όλες τις χώρες. Τα κίνητρα ισχύουν για το σύνολο της οικονομίας και του χώρου της χώρας υποδοχής. Αντιθέτως, υπάρχουν και εξειδικευμένες στρατηγικές οι οποίες στοχεύουν στην προσέλκυση επενδύσεων από συγκεκριμένες χώρες και κλάδους. Επίσης, η στρατηγική προσέλκυσης ΑΞΕ μπορεί να επιδιώκει την περιφερειακή ανάπτυξη μιας χώρας, με αποτέλεσμα τα κίνητρα προς τις πολυεθνικές να ισχύουν μόνον για συγκεκριμένες περιοχές της χώρας υποδοχής. Επίσης, μια εθνική στρατηγική προσέλκυσης ΑΞΕ μπορεί να έχει ως στόχο την ανάπτυξη συγκεκριμένων κλάδων της εθνικής οικονομίας ή/και συγκεκριμένων ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων και κατά συνέπεια τα κίνητρα υπέρ των ΑΞΕ να ισχύουν μόνον στους εν λόγω επιλεγμένους κλάδους. Υπάρχουν και στρατηγικές, οι οποίες είναι ευέλικτες και προσφέρουν κίνητρα αναλόγως της μορφής της επένδυσης (tailor made incentives). Τέλος, υπάρχει και η στοχευμένη επιθετική πολιτική, στο πλαίσιο της οποίας οι αρμόδιες αρχές απευθύνονται απευθείας σε συγκεκριμένες πολυεθνικές, προσπαθώντας να τις προσελκύσουν.

Τα κίνητρα των επιχειρήσεων για να προβούν σε επενδυτικές ενέργειες κατηγοριοποιούνται σε πέντε βασικές κατηγορίες(Dunning, 1993).

Αρχικά στρέφονται στην αναζήτηση αγορών. Κατά κύριο λόγο στρέφονται σε μεγάλες χώρες διότι διαθέτουν μεγάλες αγορές . Παρ'όλα αυτά έχουμε επενδύσεις και σε μικρότερες χώρες, με γνώμονα τη τόνωση της εργασίας και την αύξηση της αποδοτικότητας. Ακόμα γίνονται επενδύσεις με στόχο την

εύρεση πόρων. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τις επιχειρήσεις αποτελεί η εύρεση πόρων που δεν είναι διαθέσιμοι στις χώρες προέλευσης τους. Κύρια επιδίωξη τους είναι η εύρεση φθηνών πόρων προκειμένου να υπάρχει μειωμένο κόστος. Γι αυτό στρέφονται σε νέες βιομηχανικές χώρες και λιγότερο στις ήδη ανεπτυγμένες. Επιπλέον, έχουμε επενδύσεις στρατηγικού πλεονεκτήματος. Στρατηγικό πλεονέκτημα για μια επιχείρηση είναι η διατήρηση των κεφαλαίων της, ώστε να πετύχει αναδιάρθρωση της λειτουργικής και κεφαλαιακής της βάσης, βελτιστοποίηση των κεφαλαίων της, ώστε να ενισχύσει τη ταμειακή της θέση και το κεφάλαιο κίνησης. Επίσης, συγκριτικό πλεονέκτημα δίνουν η αύξηση των κεφαλαίων και οι κεφαλαιακές επενδύσεις. Επίσης, ένα άλλο κίνητρο για τη προσέλκυση ΑΞΕ είναι η αναζήτηση αποδοτικότητας. Το ανθρώπινο δυναμικό, οι δομές και η τεχνολογία είναι οι κύριοι παράγοντες που επηρεάζουν την αποδοτικότητα μιας επιχείρησης. Στόχος της επιχείρησης είναι να εντοπιστούν τα αντιπαραγωγικά σημεία, έτσι ώστε να βελτιστοποιηθεί η αποδοτικότητά της. Για να είναι κάτι τέτοιο εφικτό, πρέπει να δημιουργηθούν αποτελεσματικά εργαλεία μέτρησης της αποδοτικότητας, διασύνδεση των στόχων της επιχείρησης με την αξιολόγηση του εργατικού δυναμικού και το σύστημα αμοιβών. Τέλος, κίνητρο για ΑΞΕ είναι και οι εξαγωγές. Είναι κίνητρο για τις πολυεθνικές εταιρείες να στραφούν σε επενδύσεις οι οποίες θα τους βοηθήσουν να κρατήσουν το κόστος παραγωγής σε χαμηλά επίπεδα, έτσι ώστε να ικανοποιήσουν τις εξαγωγικές τους αγορές. Για την αύξηση των εξαγωγών στηρίζονται στο χαμηλό κόστος εργατικού δυναμικού, σε ευνοϊκές εμπορικές διευκολύνσεις και σε θετικό επενδυτικό κλίμα.

Είναι γεγονός ότι οι περισσότερες ΑΞΕ προσελκύονται από τις ήδη ανεπτυγμένες χώρες και από τις αναπτυσσόμενες. Για απορρόφηση μεγαλύτερου εύρους επενδύσεων πρέπει να εφαρμοστούν πολιτικές, οι οποίες θα βελτιώσουν τα χαρακτηριστικά της χώρας υποδοχής. Είναι σημαντικό, δηλαδή, να υπάρχει χαμηλός συντελεστής φορολογίας εισοδήματος, περικοπές φόρων, επενδυτικές επιδοτήσεις, φορολογικές πιστώσεις, επιταχυνόμενη απόσβεση, απαλλαγές από έμμεσους φόρους και ζώνες μεταποίησης προς εξαγωγή κ.α..

Τα κίνητρα μπορεί να είναι δημοσιονομικά, όπως οι φορολογικές ελαφρύνσεις ή μη δημοσιονομικά, όπως επιχορηγήσεις και δάνεια και έχουν ως στόχο την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της ανταγωνιστικότητας. Τα μη φορολογικά κίνητρα αποτελούν άμεσες δαπάνες, προσπάθεια για τη μείωση του κόστους των επενδύσεων και προσπάθεια για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Είναι σαφές πως η χώρα υποδοχής πρέπει να αναπτύξει μια ολοκληρωμένη προσέγγιση πολιτικής, ώστε να μεγιστοποιήσει τις πιθανότητες για Άμεσες ξένες επενδύσεις. Απαιτούνται κίνητρα με σαφείς στόχους. Οι κρατικές υπηρεσίες πρέπει να θέσουν στόχο τους τομείς της βιομηχανίας και τις υπηρεσίες εκείνες που δίνουν συγκριτικό πλεονέκτημα στη χώρα. Ακόμα, απαιτείται η υιοθέτηση πολιτικών υποστήριξης μετά την επένδυση και τέλος υποστήριξη της εγχώριας βιομηχανίας.

Για τη προσέλκυση ΑΞΕ, το 1995 στη Γενεύη, ιδρύθηκε η Παγκόσμια Ένωση Υπηρεσιών Προώθησης Επενδύσεων (World Association of Investment Promotion Agencies - WAIPA). Η

Ένωση αυτή δίνει τη δυνατότητα σε οργανισμούς προώθησης επενδύσεων (IPA's ή Investment Promotion Agencies) να δικτυωθούν και να ανταλλάξουν πρακτικές με γνώμονα την προώθηση των επενδύσεων. Η συμβουλευτική επιτροπή της WAIPA αποτελείται από τους εξής διεθνείς και μη κυβερνητικούς οργανισμούς:

- Foreign Investment Advisory (FIA's) of the World Bank Group
- Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA) of the World Bank Group
- Organization for Economic Cooperation and Development (OECD)
- United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD)
- United Nations Industrial Development Organization (UNIDO)

Ωστόσο, το καθεστώς από χώρα σε χώρα για την προσέλκυση ΑΞΕ είναι διαφορετικό. Γι' αυτό το λόγο, οι οργανισμοί προσέλκυσης επενδύσεων χωρίζονται στις ακόλουθες κατηγορίες (Πηγή:www.waipra.org):

- 1) Στους «ανίσχυρους φορείς». Οι φορείς αυτοί έχουν διεκπεραιωτικό ρόλο. Αναλαμβάνουν την ελεγκτική διαδικασία. Είναι μειωμένων αρμοδιοτήτων φορείς χωρίς να ασκούν κάποια επιρροή.
- 2) «Συντονιστικοί φορείς». Αναλαμβάνουν το συντονισμό των διαδικασιών στο στάδιο της αδειοδότησης.

3) «Ισχυροί φορείς». Είναι αρμόδιοι για τις περισσότερες διαδικασίες αδειοδότησης και επιδότησης.

Γενικά, τα μέσα για την προσέλκυση επενδύσεων είναι ποικίλα, και εκκινούν από τη διαμόρφωση ενός σταθερού γενικού πολιτικού και μακροοικονομικού πλαισίου και καταλήγουν σε συγκεκριμένα μέτρα στήριξης των ΑΞΕ (UNCTAD 1996, OECD 2003, Guimón 2008, Bartels and Crombugghe 2009).

Τα βασικά ρυθμιστικά-θεσμικά μέτρα και κίνητρα για την προσέλκυση επενδύσεων παρουσιάζονται συνοπτικά στον Πίνακα 1.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΚΑΙ ΚΙΝΗΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΑΞΕ	
ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ – ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΗΉ ΑΜΒΛΥΝΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΩΝ	ΚΙΝΗΤΡΑ
1. Εισδοχή και εγκατάσταση	1. Δημοσιονομικά
<ul style="list-style-type: none"> • Τομείς αποκλεισμένοι για ΑΞΕ • Ορισμός ανώτατου αριθμού ΑΞΕ • Ορισμός κατώτατου κεφαλαίου για μια ΑΞΕ • Εμπόδια εισόδου στην εγχώρια αγορά – Κριτήρια • Έλεγχοι-αδειοδοτήσεις-καταχωρήσεις • Ρυθμίσεις για νομική μορφή ΑΞΕ • Περιορισμοί στην επιλογή τύπου εγκατάστασης • Περιορισμοί στην εισαγωγή ορισμένων συντελεστών παραγωγής • Τέλη και φόροι ίδρυσης και εγκατάστασης 	<ul style="list-style-type: none"> • Μείωση ή απαλλαγή φορολογίας κεφαλαίου • Μείωση ή κατάργηση στη φορολογία κερδών και μερισμάτων • Μείωση χρόνου αποσβέσεων • Μεταφορά ζημιών στα επόμενα έτη • Απαλλαγή ή μείωση φορολογίας για επανεπένδυση κερδών • Απαλλαγή ή μείωση επιβαρύνσεων στα επαναπατριζόμενα κέρδη και κεφάλαια • Μείωση ή κατάργηση κοινωνικών

<p>επιχείρησης</p> <ul style="list-style-type: none"> • Φορολογία κεφαλαίου ΑΞΕ • Απαγόρευση συμμετοχής σε εγχώριες ιδιωτικοποιήσεις 	<p>εισφορών</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μείωση φορολογικής επιβάρυνσης για εισροές, προσωπικό, διαφήμιση κ.α. • Χαμηλοί συντελεστές φορολογίας για εγχώριες εισροές • Μείωση ή κατάργηση δασμών για εισαγωγές ή εξαγωγές
<p>2. Λειτουργία</p>	<p>2. Χρηματοοικονομικά</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Απαγόρευση απασχόλησης αλλοδαπού προσωπικού • Περιορισμοί στη συμμετοχή σε δημόσιους διαγωνισμούς • Ελάχιστες απαιτήσεις και προδιαγραφές για εγχώρια απασχόληση, για χρήση εγχώριων εισροών, για κατάρτιση προσωπικού, για συναλλαγματικά έσοδα, για εισαγωγές-εξαγωγές κ.α. • Περιορισμοί στην πρόσβαση σε εγχώριες εισροές, σε τοπικά δίκτυα και υπηρεσίες • Περιορισμοί στην πρόσβαση σε εγχώρια κεφάλαια, στο χρηματιστήριο, στην αγορά συναλλάγματος, στον επαναπατρισμό κερδών κ.α. • Αποκλεισμός από ορισμένες πληροφορίες • Ειδικοί περιορισμοί για επενδύσεις σε συγκεκριμένους κλάδους (π.χ. τράπεζες, τηλεπικοινωνίες κ.α.) • Περιορισμοί στη διαφήμιση • Κ.α. 	<ul style="list-style-type: none"> • Επιχορηγήσεις στο κεφάλαιο της επένδυσης • Επιδότηση επιτοκίου • Εγγυήσεις δανείων • Παροχή κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου • Άτοκα κρατικά δάνεια • Εγγυήσεις για συναλλαγματικό κίνδυνο • Παροχή συναλλάγματος σε χαμηλότερη τιμή για εισαγωγές ή σε υψηλότερη για εξαγωγές (διπλές ισοτιμίες) • Εξαγωγικές εγγυήσεις • Επιδότηση της ασφάλισης ή /και του μεταφορικού κόστους για εξαγωγές
<p>3. Ιδιοκτησία και έλεγχοι</p>	<p>3. Λοιπά</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Δυνατότητα κρατικοποίησης ή αναγκαστικής αλλαγής ιδιοκτησιακού καθεστώτος • Ανώτατο ποσοστό συμμετοχής της ξένης εταιρείας στο κεφάλαιο και στον έλεγχο της εγχώριας επιχείρησης (π.χ. 50%) 	<ul style="list-style-type: none"> • Επιδότηση των εργαζομένων • Κατάρτιση των εργαζομένων • Δωρεάν ή με χαμηλό κόστος παροχή

<ul style="list-style-type: none"> • Κατώτατο ποσοστό εθνικής συμμετοχής • Περιορισμοί στη χρήση ξένων δανείων ή εγγώριων • Περιορισμοί στη μεταβίβαση μετοχών • Περιορισμοί στην κατανομή κερδών και μερισμάτων • Περιορισμοί στην εθνικότητα του μανάτζμεντ • Υποχρεωτικοί Διορισμοί στο Διοικητικό Συμβούλιο (ΔΣ) μελών από την κυβέρνηση της χώρας υποδοχής ή έγκριση από αυτή αποφάσεων του ΔΣ • Βέτο στις αποφάσεις του ΔΣ από την κυβέρνηση • Περιορισμοί στη μεταβίβαση ακινήτων ή στην απόκτηση νέων • Περιορισμοί στην απόκτηση ή αξιοποίηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας 	<p>χώρων εγκατάστασης</p> <ul style="list-style-type: none"> • Παροχή κρατικών υπηρεσιών (π.χ. ενέργεια) με χαμηλό κόστος • Κατασκευή από το κράτος υποδοχής υποδομών εξυπηρέτησης • Άμεση διεκπεραίωση όλων των υποθέσεων (π.χ. one stop shops, fast tracks)
---	--

Πηγή: UNCTAD (1996), Ίδια επεξεργασία

3.3 Η οργάνωση της ελληνικής οικονομικής διπλωματίας για την προσέλκυση επενδύσεων

Στην Ελλάδα η οικονομική διπλωματία ασκείται κατεξοχήν από το Υπουργείο Εξωτερικών (ΥΠΕΞ). Στο Υπουργείο υπάρχει η Γενική Γραμματεία Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων & Αναπτυξιακής Συνεργασίας, η οποία ασχολείται με την αναπτυξιακή βοήθεια που παρέχει η χώρας μας σε αναπτυσσόμενες χώρες, καθώς και με το σύνολο των εξωτερικών οικονομικών σχέσεων (<http://www.agora.mfa.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=NODE&cnode=114>). Αρμόδια για τις εξωτερικές οικονομικές σχέσεις της Ελλάδας είναι η Β' Γενική διεύθυνση οικονομικών σχέσεων. Η Δ/ση αυτή ασκεί γενική εποπτεία της προώθησης των διακρατικών οικονομικών σχέσεων και της εξωτερικής οικονομικής και εμπορικής πολιτικής, καθώς και τη διαπραγμάτευση των διμερών συμβάσεων και συμφωνιών και τον συντονισμό και αξιολόγηση των Γραφείων Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων (ΟΕΥ) που είναι εγκατεστημένα στο εξωτερικό. Στην Β' Γενική Διεύθυνση υπάγονται οκτώ Διευθύνσεις, οι τέσσερις εκ των οποίων (B2, B3, B4, B5) έχουν γεωγραφικό προσδιορισμό του αντικείμενου τους, ενώ οι λοιπές έχουν ως αντικείμενο των εργασιών τους τον Στρατηγικό Σχεδιασμό, τους Διεθνείς Οικονομικούς Οργανισμούς, τα Διεθνή Ενεργειακά Θέματα και την Επιχειρηματική Ανάπτυξη. Στα ανωτέρω αντικείμενα προστίθενται ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας

Ευξείνου Πόντου (ΟΣΕΠ) και η Πρωτοβουλία Αδριατικής και Ιονίου (ΠΑΙ).

Για την προσέλκυση επενδύσεων, ιδιαίτερα σημαντική είναι η δράση των Γραφείων Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων στο εξωτερικό, τα οποία, μεταξύ άλλων (<http://www.agora.mfa.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=NODE&cnode=6>):

- Παρέχουν κάθε δυνατή διευκόλυνση για την προσέλκυση αλλοδαπών επενδύσεων στην Ελλάδα και εισηγούνται τα αναγκαία προς τούτο μέτρα.
- Διοργανώνουν συνέδρια, συμπόσια και ημερίδες με σκοπό την προβολή των δυνατοτήτων και προοπτικών της ελληνικής οικονομίας, την ανάπτυξη σύγχρονων μορφών επενδύσεων, μεταφοράς τεχνολογίας και επιχειρηματικής συνεργασίας και την ανάπτυξη επιχειρηματικών σχέσεων στις χώρες της αρμοδιότητάς τους.

Στη Ελλάδα δημιουργήθηκε το 1996 το Ελληνικό Κέντρο Επενδύσεων (ΕΛΚΕ), με αρμοδιότητα την προσέλκυση ΑΞΕ. Εν συνεχεία, το ΕΛΚΕ μετονομάστηκε σε Invest in Greece (2005), που με τη σειρά του μετεξελίχθηκε στον υφιστάμενο Οργανισμό «Enterprise Greece». (<http://www.investingreece.gov.gr/default.asp?pid=100&la=2>)

Ο Οργανισμός αυτός προέκυψε από τη συγχώνευση των «Invest in Greece» και «Ελληνικού Οργανισμού Εξωτερικού Εμπορίου Α.Ε.». Ο Οργανισμός Enterprise Greece είναι ο αρμόδιος εθνικός φορέας, υπό την εποπτεία του Υπουργείου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, για την προσέλκυση επενδύσεων στην Ελλάδα και την προώθηση εξαγωγών.

Αναφορικά με τις ΑΞΕ ο Οργανισμός Enterprise Greece επιδιώκει:

- Την προσέλκυση και υποστήριξη των διεθνών επενδυτών και διεθνών επιχειρήσεων να αναπτύξουν επιχειρηματική δράση στην Ελλάδα.
- Την άρση γραφειοκρατικών εμποδίων των ΑΞΕ.
- Την παροχή σημαντικής πληροφόρησης για τη δραστηριοποίησή των ξένων εταιρειών στην Ελλάδα.
- Η προβολή των Ανταγωνιστικών Πλεονεκτημάτων της Ελλάδας, η προώθηση της χώρας ως ελκυστικού επενδυτικού προορισμού, δίνοντας έμφαση στους τομείς εκείνους που η χώρα διαθέτει συγκριτικά πλεονεκτήματα όπως: τουρισμός, ενέργεια, τρόφιμα και αγροτική παραγωγή, logistics, τεχνολογία πληροφορικής και επικοινωνιών, περιβαλλοντική διαχείριση και επιστήμες υγείας.
- Η ενημέρωση και κινητοποίηση της διεθνούς επιχειρηματικής κοινότητας οργανώνοντας αποστολές και ποικίλες δράσεις εξωστρέφειας.
- Η στενή συνεργασία με τις Ελληνικές Πρεσβείες στο εξωτερικό, καθώς και με τα Γραφεία Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων του Υπουργείου Εξωτερικών.
- Η υποβολή προτάσεων στην ελληνική κυβέρνηση για την βελτίωση του Θεσμικού Πλαισίου Επενδύσεων.
- Η ανάπτυξη δράσεων διεθνούς marketing επενδύσεων και ενημερωτικών εκδηλώσεων.
- Η υποδοχή και αξιολόγηση και υποστήριξη επενδυτικών στρατηγικών (Fast Track).
- Η συνδρομή των επενδυτών με την Υπηρεσία του Διαμεσολαβητή του Επενδυτή.
- Η πληροφόρηση των επενδυτών για το ισχύον θεσμικό, νομικό, φορολογικό και οικονομικό πλαίσιο.
- Η υποστήριξη των επενδυτών στην εξεύρεση χρηματοδότησης.

- Η συνεργασία με εγχώριους και διεθνείς οργανισμούς με στόχο την προώθηση της Ελλάδας ως επενδυτικού προορισμού.
- Η προώθηση των B2B σχέσεων μέσω της Διαδικτυακής Πύλης Agora.

4. Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

4.1 Οι εισροές ΑΞΕ στην Ελλάδα: ποσοτική ανάλυση

Τη περίοδο 1950-1960 η εισροή Άμεσων Ξένων Επενδύσεων στην Ελλάδα ήταν περιορισμένη, καθώς υπήρχε προστασία της εγχώριας παραγωγής από το ξένο ανταγωνισμό και η εσωτερική αγορά δεν είχε αρχίσει να αναπτύσσεται. Επίσης, η πρόσβαση σε άλλες αγορές ήταν περιορισμένη, λόγω των εμπορικών εμποδίων της εποχής αυτής στην Δυτική Ευρώπη, αλλά και λόγω της οικονομικής και πολιτικής διαίρεσης της Νότιας και Ανατολικής Ευρώπης. Όσες ξένες επενδύσεις ήρθαν στην χώρα μας τη περίοδο αυτή αφορούσαν τομείς, όπου το ελληνικό κεφάλαιο ήταν ανύπαρκτο (Κυρκιλής 2002), για παράδειγμα όπως οι τομείς της βαριάς βιομηχανίας. Πρόκειται για μια περίοδο όπου η Ελλάδα προετοιμάζεται να δημιουργήσει υποδομές για τη προσέλκυση Άμεσων Ξένων Επενδύσεων διαμορφώνοντας τις συνθήκες για την επόμενη δεκαετία (Βαίτσος, και Γιαννίτσης 1987).

Από το 1960 μέχρι το 1967 η αξία των επενδύσεων ανέρχεται σε 432 εκατομμύρια δολάρια. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να δημιουργηθούν μεγάλες μονάδες βιομηχανίας, να αναπτυχθούν νέοι τομείς δραστηριοτήτων, που μέχρι τότε ήταν άγνωστοι, όπως π.χ. η εκμετάλλευση πρώτων υλών, όπως των μεταλλευμάτων. Η παραγωγή, γενικότερα, ήταν τόσο μεγάλη που η εγχώρια αγορά δεν ήταν ικανή να την απορροφήσει. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα πολλές από τις νεοσύστατες εταιρείες να στραφούν αναγκαστικά στις

εξαγωγές προς τις Ευρωπαϊκές χώρες. Στην κατεύθυνση αυτή βοήθησε και το γεγονός, ότι μετά τη Συμφωνία Σύνδεσης της Ελλάδας με την τότε ΕΟΚ (1961) άρχισε το σταδιακό άνοιγμα της πλέον αναπτυγμένης αγοράς της Ευρώπης για τις ελληνικές εξαγωγές, με συγκριτικά ευνοϊκό (προτιμησιακό) καθεστώς.

Την περίοδο 1968-1975, με την εγκαθίδρυση του δικτατορικού καθεστώτος και την κατάλυση της δημοκρατίας υπήρξε πτώση των εισροών ΑΞΕ στην Ελλάδα. Το ύψος των επενδύσεων ανέρχεται σε 336 εκατομμύρια δολάρια, όπου μέσα σ' αυτό το ποσό συμπεριλαμβάνεται ένα σημαντικό τμήμα επενδύσεων Ελλήνων επιχειρηματιών με κεφάλαια του εξωτερικού.

Από το 1976 έως το 1990 παρατηρείται αύξηση των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων. Οι επενδύσεις αυτής της περιόδου επικεντρώνονται σε κλάδους παραγωγής καταναλωτικών ειδών όπως είναι οι ηλεκτρικές συσκευές, τα τρόφιμα, τα ποτά (Κυρκιλής 2002, σελ 123). Από τα μέσα της δεκαετίας του 1970 ξεκινά μια περίοδος κατά την οποία οι εισροές ΑΞΕ στην Ελλάδα παρουσίασαν μεγάλη αύξηση. Η έναρξη της περιόδου αυτής σηματοδοτείται το 1976, όπου οι εισροές των επενδύσεων στη χώρα μας παρουσίασαν αύξηση κατά 11,71 % και συνέχισαν την ανοδική τους πορεία ως το 1980 με μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης 22,6 %.

Οι δεκαετίες του 1980 και του 1990 χαρακτηρίζονται στάσιμες, την ίδια ώρα που οι διεθνείς ροές αυξάνονταν λόγω της εντατικοποίησης της παγκοσμιοποίησης και της εμφάνισης νέων αγορών στην κεντρική και ανατολική Ευρώπη και στην Ασία.

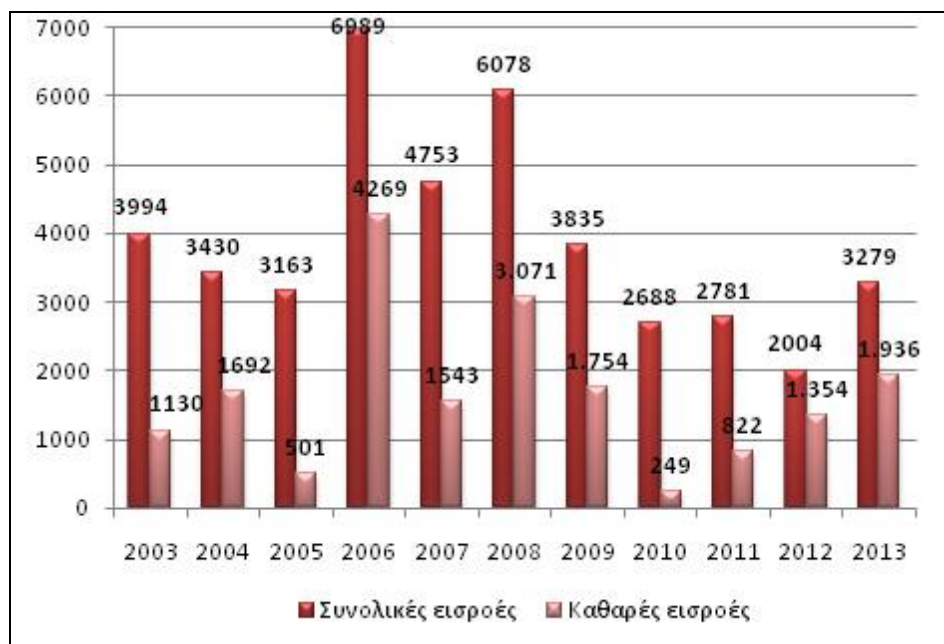
Τη περίοδο 1990-2007 η εισροή Άμεσων ξένων επενδύσεων παρουσιάζει πτωτική τάση. Η πτωτική αυτή τάση ξεκινάει το 1990 και φτάνει μέχρι το 1998. Προφανώς, αυτή η πτωτική τάση σχετίζεται με πολλούς παράγοντες όπως είναι η στροφή της ροής διεθνών επενδυτικών κεφαλαίων προς τις χώρες της Ασίας, τις χώρες σε μετάβαση της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, αλλά και λόγω των σημαντικών μακροοικονομικών προβλημάτων της ελληνικής οικονομίας. Η αυξημένη εισροή ΑΞΕ επανακάμπει τη περίοδο 1999-2001, παρόλο που υπήρχε κάμψη διεθνώς, λόγω της χρηματοπιστωτικής, συναλλαγματικής υφεσιακής και πολιτικής κρίσης στις χώρες της Νοτιοανατολικής Ασίας, οι επιπτώσεις της οποίας δεν άργησαν να εμφανιστούν και στη χώρα μας. Το 2002 καταγράφεται τρομακτική πτώση των Άμεσων ξένων επενδύσεων που αγγίζει το 97 %, το χαμηλότερο ιστορικά επίπεδο, ακολουθώντας τη διεθνή τάση λόγω της διεθνούς αστάθειας που επακολούθησε μετά το τρομοκρατικό χτύπημα στη Νέα Υόρκη το 2001. Σύμφωνα με την έκθεση του ΟΗΕ, η Ελλάδα βρέθηκε στην τελευταία θέση μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη προσέλκυση ξένου κεφαλαίου. Πράγματι σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat (Η ελληνική οικονομία και η απασχόληση, Ινστιτούτο Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών σελ. 75) το 2004 η Ελλάδα σε σύνολο επενδύσεων 132,2 δις € εντός των κρατών μελών της Ευρωζώνης είχε μερίδιο 1 δις €.

Την περίοδο 2003-2013 οι χώρες με την ισχυρότερη επενδυτική παρουσία στην Ελλάδα είναι οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στη πρώτη θέση έρχεται η Γερμανία, στη δεύτερη θέση είναι το Ηνωμένο Βασίλειο και την τρίτη θέση καταλαμβάνει η Γαλλία. Το Βέλγιο, το Λουξεμβούργο, η

Ολλανδία και η Ιταλία έχουν σημαντική παρουσία, καθώς επίσης η Κύπρος και οι Η.Π.Α. Το 2008 εξαιτίας της χρηματοοικονομικής κρίσης καταγράφεται μείωση του αποθέματος των Άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ελλάδα. Το αρνητικό αυτό ποσοστό είναι της τάξεως -23,3 %. Το 2009 και το 2010 παρατηρούνται μικρές αυξήσεις της τάξεως του 1,65 % και του 7,15 % αντίστοιχα. Το 2011 έχουμε αντίστοιχα μείωση με το 2009 δηλαδή -24,4 % (Πίνακας 1 στο Παράρτημα)

Το 2012 η Ελλάδα καταγράφει σημαντική πτώση των συνολικών ΑΞΕ. Οι συνολικές εισροές είναι οι χαμηλότερες της δεκαετίας 2003-2013, ενώ οι καθαρές εισροές βρίσκονται σε πλεονεκτικότερη θέση, μιας και συνιστούν την 4^η χειρότερη επίδοση της δεκαετίας αναφοράς. Αντιθέτως, το 2013 παρατηρείται σημαντική αύξηση σε σχέση με το 2012, αλλά και άλλα προηγούμενα έτη, τόσο στις συνολικές, όσο και στις καθαρές ΑΞΕ (βλ. Γράφημα 2 και Πίνακα 1 στο Παράρτημα). Ειδικότερα, οι συνολικές ακαθάριστες επενδύσεις αυξήθηκαν κατά 63,6%, ενώ οι καθαρές εισροές ΑΞΕ κατά 43% σε σύγκριση με το 2012. Η διαφορά μεταξύ ακαθάριστων και καθαρών εισροών ξένων κεφαλαίων οφείλεται αφενός στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου των ξένων επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες στην Ελλάδα και αφετέρου στις αποπληρωμές δανείων από τις επιχειρήσεις αυτές προς τις μητρικές τους στο εξωτερικό.

Γράφημα 2: Οι εισροές ΞΑΕ στην Ελλάδα κατά την περίοδο 2003-2013 (σε εκατομμύρια ευρώ)

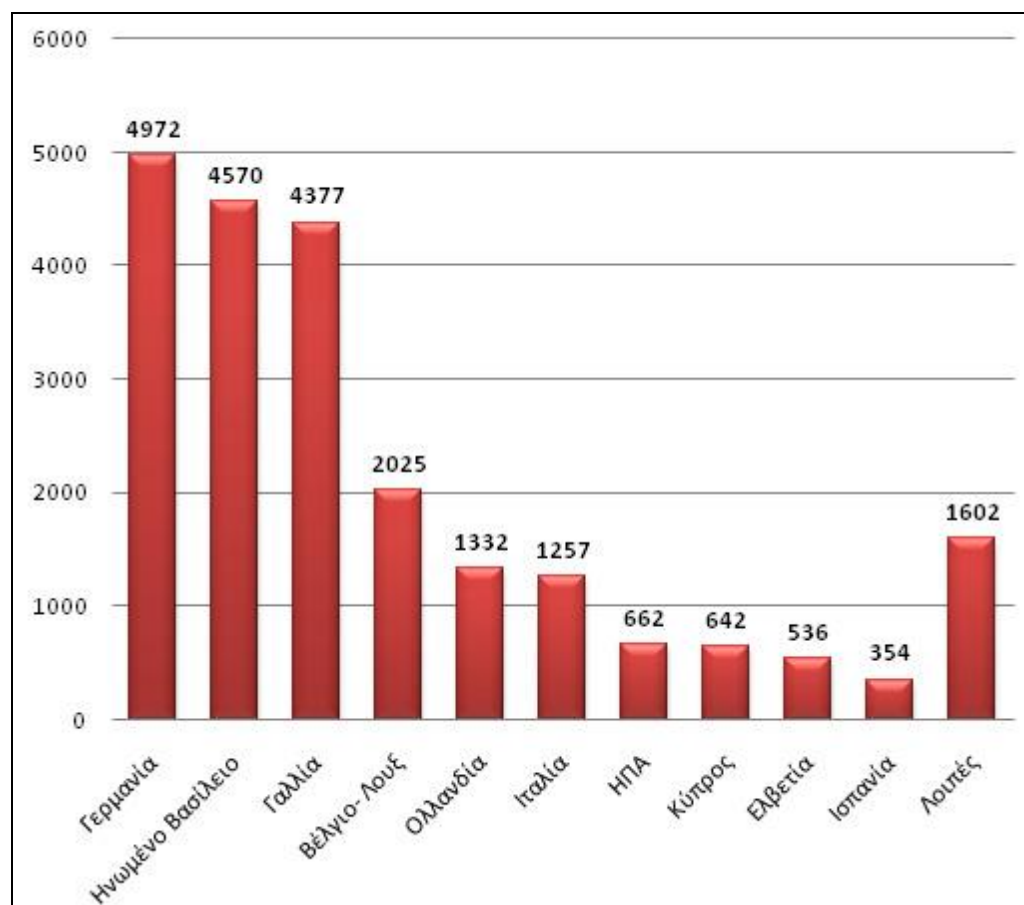
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος 2014 και <http://www.investingreece.gov.gr/default.asp?pid=21&la=2>

Όσον αφορά στην προέλευση των ΑΞΕ, στο Γράφημα 3 και 4 αποτυπώνεται η συμμετοχή των κυριότερων χωρών στις

εισροές ΑΞΕ της περιόδου 2003-2007, κατά την οποία οι συνολικές ΑΞΕ ανήλθαν σε 22.328,2 εκατομμύρια Ευρώ . Από το Γράφημα αυτό καθίσταται εμφανές ότι οι επιχειρήσεις που επένδυσαν την περίοδο αυτή στην Ελλάδα είναι οι χώρες Γερμανία, Γαλλία, Ηνωμένο Βασίλειο, Βέλγιο και Λουξεμβούργο, Ολλανδία, και Ιταλία, ενώ αξιόλογη παρουσία έχουν η Κύπρος και οι ΗΠΑ. Με εξαίρεση τις ΗΠΑ, της οποίας οι ΑΞΕ στην Ελλάδα κρίνονται χαμηλές σε σχέση με την παγκόσμια δραστηριότητα των επιχειρήσεων της χώρας αυτής, όλες οι άλλες χώρες με σημαντικές επενδύσεις είναι ευρωπαϊκές και ανήκουν στις «κλασικές» χώρες διεθνών

επενδύσεων. Χαρακτηριστικό της περιόδου αυτής είναι πάνω από το 50% των ΑΞΕ προήλθε από 3 χώρες (Γερμανία, ΗΒ, Γαλλία).

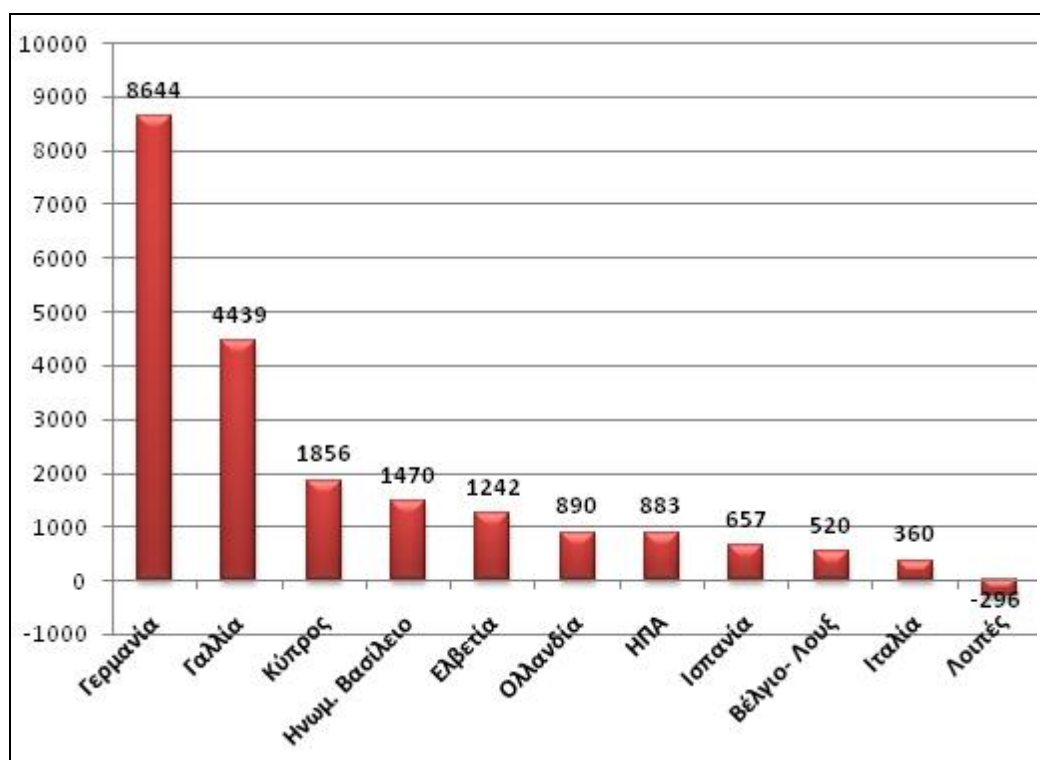
Γράφημα 3: Συνολικές εισροές ΑΞΕ ανά χώρα προέλευσης κατά την περίοδο 2003-2007 (σε εκατομμύρια Ευρώ)

Πηγή:

Τράπεζα της Ελλάδος 2014

Γράφημα 4: Συνολικές εισροές ΑΞΕ ανά χώρα προέλευσης κατά την περίοδο 2008-2013 (σε εκατομμύρια Ευρώ)

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος 2014

Κατά τα έτη της κρίσης παρατηρείται μια σημαντική πτώση των ΑΞΕ στην Ελλάδα. Κατά την περίοδο 2008-2013 οι συνολικές επενδύσεις ανήλθαν σε 20.666 εκατομμύρια ευρώ. Όπως δείχνει και το Γράφημα 3, πάνω από το 40% αυτών των επενδύσεων προήλθαν από τη Γερμανία, ενώ περ. 20% αντιστοιχεί στις γαλλικές επενδύσεις. Κατά το διάστημα αυτό οπισθοχωρούν δραστικά οι ΑΞΕ από το ΗΒ και τις χώρες Βέλγιο/Λουξεμβούργο και Ολλανδία.

Από την ανάλυση των χωρών προέλευσης ΑΞΕ προκύπτουν ορισμένα βασικά συμπεράσματα για την μελλοντική πολιτική προσέλκυσης επενδύσεων, όπως:

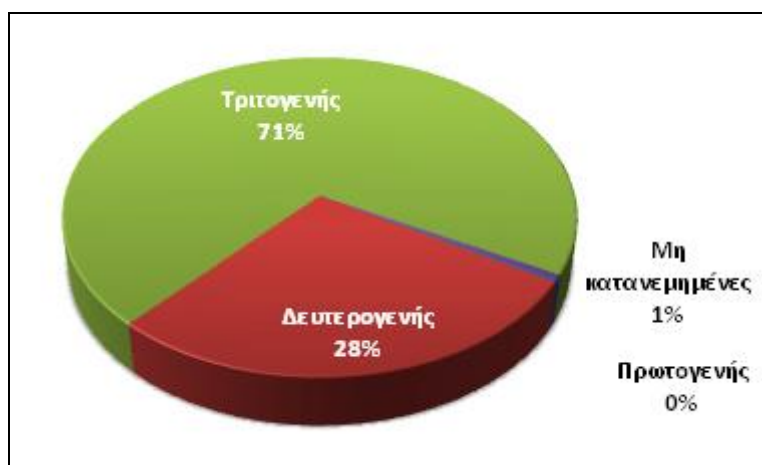
- Η Γερμανία και η Γαλλία παραμένουν σταθερά οι χώρες με τις περισσότερες ΑΞΕ στην Ελλάδα. Είναι προς το συμφέρον της χώρας μας να διατηρήσει τις επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες και να ενθαρρύνει την περαιτέρω αύξηση των επενδύσεών τους, με εισαγωγή ξένων κεφαλαίων.
- Η οπισθοχώρηση των ΑΞΕ από το ΗΒ και την Ολλανδία, δύο εκ των μεγαλύτερων χωρών προέλευσης ΑΞΕ στον κόσμο, θα πρέπει να ενεργοποιήσει την οικονομική διπλωματία της Ελλάδας για μια επιστροφή των επενδυτών.
- Υπάρχουν μεγάλα περιθώρια αύξησης των επενδύσεων, από τη μεγαλύτερη οικονομία του κόσμου που είναι οι ΗΠΑ, παρόλο που μέχρι σήμερα μέρος των επενδύσεων από άλλες χώρες (π.χ. Ολλανδία) προέρχονται από τις εκεί εγκατεστημένες αμερικάνικες εταιρείες.
- Διαπιστώνεται τεράστιο έλλειμμα ΑΞΕ με προέλευση από την Ιαπωνία, την Κίνα, τη Ρωσία, τις αραβικές χώρες καθώς και από μικρότερες βιομηχανικές χώρες. Προφανώς, εδώ υπάρχουν σημαντικά περιθώρια για την προσέλκυση επενδύσεων και για νέες αγορές στόχου. Ιδιαίτερη σημασία για τη στρατηγική προσέλκυσης επενδύσεων έχει η κλαδική κατανομή αυτών.

4.2 Η κλαδική διάρθρωση των ΑΞΕ στην Ελλάδα

Όπως φαίνεται από τον Πίνακα 2 του Παραρτήματος αλλά και από το Γράφημα 5, οι εισροές ΑΞΕ κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας επικεντρώνονται κατά 71% στον τριτογενή τομέα και κατά δεύτερο λόγο στον δευτερογενή με 28%. Αξιόλογη διαπίστωση συνιστά το γεγονός, ότι στον πρωτογενή τομέα (γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία, δασοπονία, εξόρυξη

κ.α.) δεν υπάρχουν ΑΞΕ, παρά τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της χώρας μας.

Γράφημα 5: Συνολικές εισροές ΑΞΕ ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας (2008-2013)

Το μεγάλο ποσοστό του τομέα των υπηρεσιών στις συνολικές ΑΞΕ δύναται να ερμηνευτεί από τα εξής:

Πρώτον, τα τελευταία έτη έλαβε χώρα εκτεταμένη ιδιωτικοποίηση κρατικών επιχειρήσεων στον τομέα αυτόν (π.χ. τηλεπικοινωνίες, τράπεζες, ασφάλειες, μεταφορές, τουρισμός), με πώληση σε ξένες επιχειρήσεις, μεταξύ άλλων και μεγάλων κρατικών μονοπωλίων (π.χ. Ολυμπιακή, ΟΤΕ, ΟΠΑΠ).

Δεύτερον, από τη δομή και την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας, στην οποία κυρίαρχος είναι ο τομέας των υπηρεσιών.

Λόγω τη συρρίκνωσης και αποχωροθέτησης της ελληνικής βιομηχανίας, αλλά και της περιορισμένης ανταγωνιστικότητάς και καινοτομίας της μπορεί να θεωρηθεί φυσιολογικό το συγκριτικά χαμηλό ποσοστό της. Ο πρωτογενής τομέας της

χώρας μας δεν προσέλκυσε μέχρι στιγμής ΑΞΕ, κυρίως λόγω της χαμηλής προβολής του, της έλλειψης παράδοσης και των εμποδίων, διαρθρωτικών και πολιτικών, στην ανάπτυξη μεγάλων αγροτικών επενδύσεων.

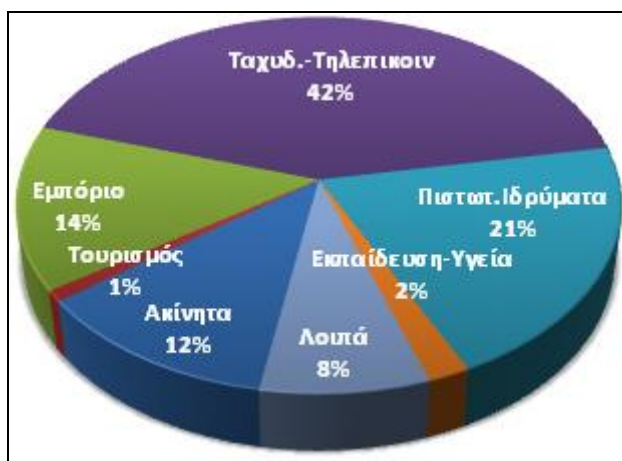
Αναλυτικότερα, οι βασικοί κλάδοι που επικεντρώνονται οι ΑΞΕ είναι τα χημικά, τα τρόφιμα και ποτά, τα μηχανήματα και τα μεταλλικά προϊόντα (Γράφημα 6). Τα χημικά, κυρίως φαρμακευτικά προϊόντα, συγκεντρώνουν κατά την περίοδο 2008-2013 το 58% των ΑΞΕ. Σημειώνεται, ότι τα τελευταία έτη σημαντική ήταν η αύξηση στον τομέα των τροφίμων.

Γράφημα 6: Διάρθρωση των συνολικών εισροών ΑΞΕ στην μεταποίηση κατά την περίοδο 2008-2013

Όσον αφορά στους κλάδους των υπηρεσιών τα τελευταία έτη οι εισροές ΑΞΕ κατευθύνθηκαν, κυρίως, στους κλάδους των τηλεπικοινωνιών, των τραπεζών, του εμπορίου και του τουρισμού (Γράφημα 7).

Γράφημα 7: Διάρθρωση των συνολικών εισροών ΞΑΕ στον τομέα των υπηρεσιών (2008-2013)

Από το Γράφημα 7 διαπιστώνεται ότι κατά την περίοδο 2008-2013:

- Πάνω από το 60% των συνολικών εισροών κατευθύνθηκε στους κλάδους των τηλεπικοινωνιών και των πιστωτικών ιδρυμάτων.
- Ο κλάδος του εμπορίου καταλαμβάνει την Τρίτη θέση στις ΑΞΕ.
- Αξιοσημείωτη, προφανώς λόγω των ιδιωτικοποιήσεων, είναι η αύξηση του ποσοστού των ακινήτων, ενώ ασήμαντες ήταν οι επενδύσεις στους κλάδους του τουρισμού, της εκπαίδευσης και της υγείας.

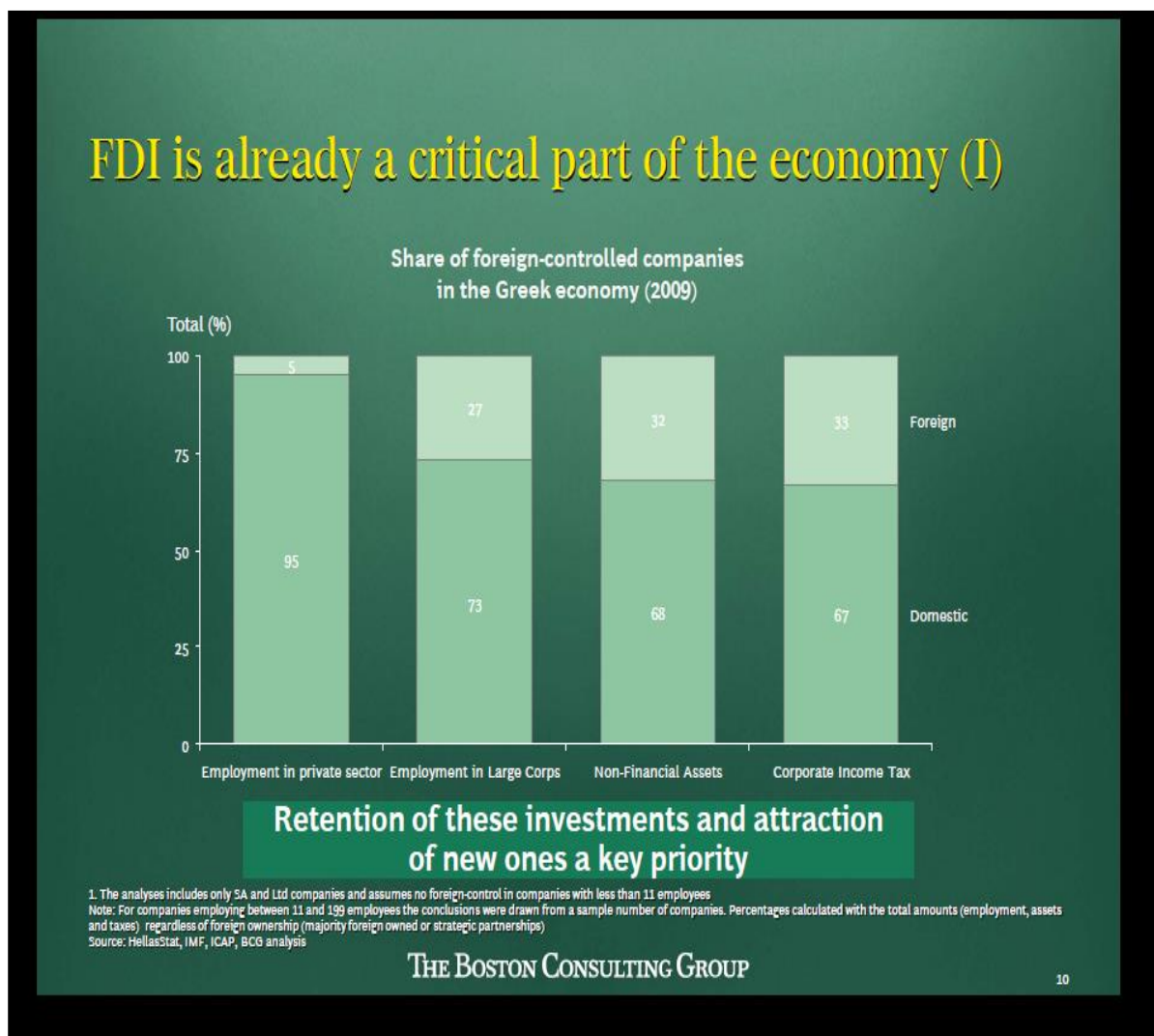
4.3 Η σημασία των ΑΞΕ στην Ελλάδα

Είναι αναμφισβήτητο ότι οι ΑΞΕ, παρά το χαμηλό ύψος τους, επιφέρουν σημαντικά οφέλη για την ελληνική οικονομία. Όπως προκύπτει και από το Γράφημα 8, το 2009 οι ΑΞΕ:

- Απασχολούσαν άμεσα το 5% του συνολικού εργατικού δυναμικού του ελληνικού ιδιωτικού τομέα και το 27% των απασχολούμενων στις μεγάλες επιχειρήσεις (άνω των 250 εργαζομένων).
- Κατείχαν το 32% του επενδυμένου κεφαλαίου στην Ελλάδα.
- Απέδωσαν το 33% των συνολικών φορολογικών εσόδων του κράτους από νομικά πρόσωπα.

Στα οφέλη αυτά προστίθεται η συμβολή τους στις εξαγωγές και στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας και μέσω πολλαπλασιαστικών επιδράσεων (The Boston Consulting Group 2011).

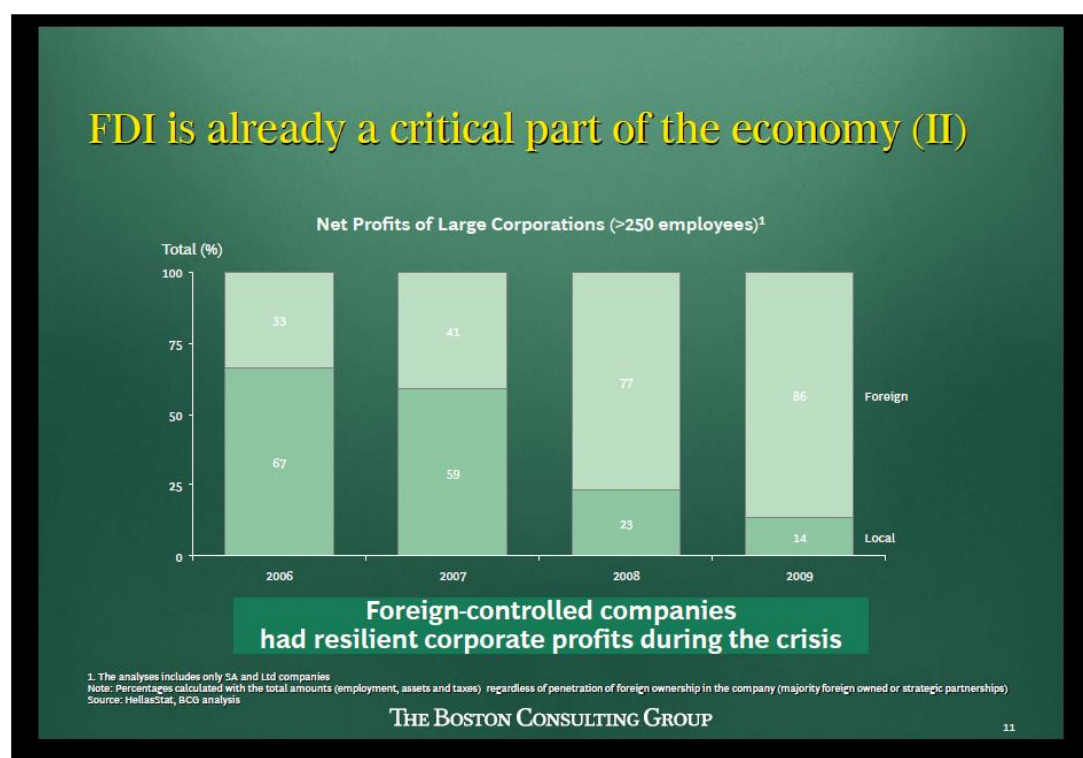
Γράφημα 8: Συμβολή των ΑΞΕ στην Ελληνική Οικονομία

Πηγή: The Boston Consulting Group (2011)

Επίσης, όπως φαίνεται και από το Γράφημα 9, το 2011 οι ΑΞΕ στην Ελλάδα σημείωσαν το 86% των συνολικών καθαρών κερδών των μεγάλων επιχειρήσεων της Ελλάδας.

Γράφημα 9: Συμμετοχή των ΑΞΕ στα συνολικά καθαρά κέρδη των μεγάλων ελληνικών επιχειρήσεων

Πηγή: The Boston Consulting Group (2011)

4.4. Η Ελλάδα στο διεθνή επενδυτικό ανταγωνισμό

Η χώρα μας υστερεί έναντι των ανταγωνιστριών χωρών στην προσέλκυση επενδύσεων. Όπως δείχνουν τα γραφήματα 10 και 11:

- Κατά το διάστημα 2004-2010, ο ετήσιος μ.ο. των εισροών ΑΞΕ στη χώρα μας ανέρχονταν μόλις στο 1% του ΑΕΠ της.
- Για την ΕΕ ο αντίστοιχος μ.ο. ήταν 3,7%, ενώ για τις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης σε 2%.

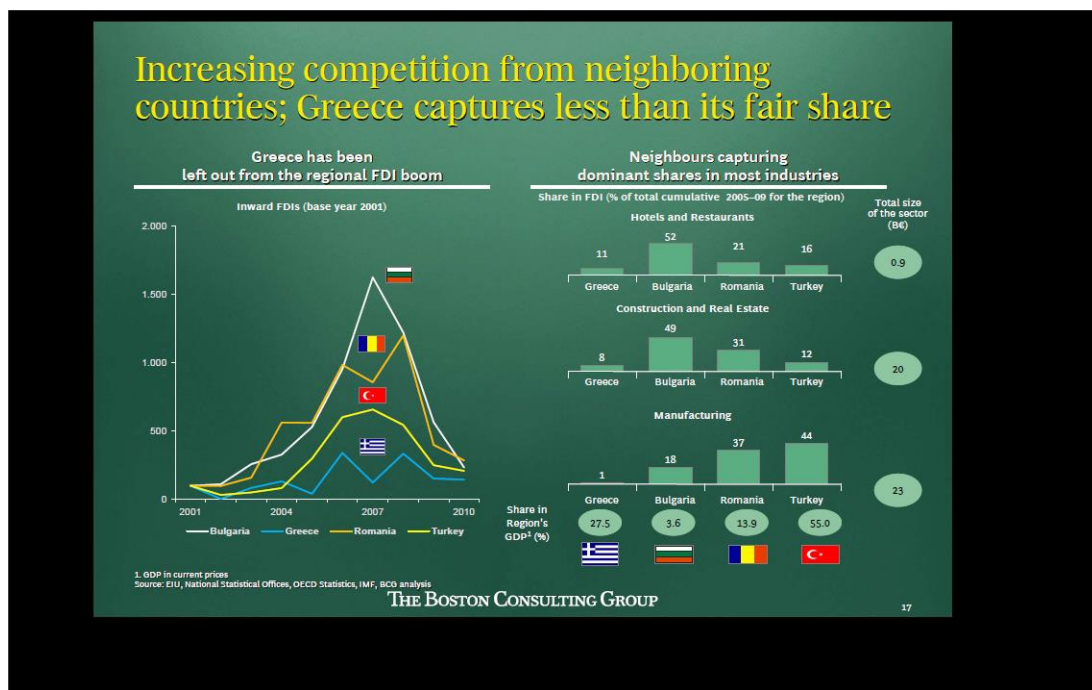
- Η χώρα μας υστερεί σημαντικά στην προσέλκυση ΑΞΕ έναντι των όμορων χωρών Βουλγαρία, Ρουμανία και Τουρκία. Η Βουλγαρία υπερτερεί έναντι των άλλων στις εισροές ΑΞΕ στους κλάδους των Ξενοδοχείων και των Κατασκευών, ενώ στην Τουρκία αντιστοιχεί το 44% των συνολικών βιομηχανικών ΑΞΕ της περιοχής (των 4 χωρών).

Γράφημα 10: Εισροές ΑΞΕ στην Ελλάδα σε σχέση μ.ο. στην ΕΕ και στα Βαλκάνια

Πηγή: The Boston Consulting Group (2011)

Γράφημα 11: Οι ΑΞΕ στην Ελλάδα σε σχέση με όμορες ανταγωνίστριες χώρες

Πηγή: The Boston Consulting Group (2011)

4.5 Λόγοι για το χαμηλό επίπεδο ΑΞΕ στην Ελλάδα

Στη χώρα μας υπάρχουν μια σειρά από παράγοντες που δρουν ανασταλτικά στην προσέλκυση επενδύσεων, σε ένα διεθνές ανταγωνιστικό περιβάλλον. Οι παράγοντες αυτοί προϋπήρχαν σε μεγάλο βαθμό, πριν από το 2009, το πρώτο έτος της ελληνικής κρίσης.

Οι ανασταλτικοί παράγοντες των ΑΞΕ στην Ελλάδα αποτυπώνονται σε διεθνείς μελέτες και εκθέσεις.

Έτσι, σύμφωνα με το World Economic Forum, το οποίο εκδίδει ετησίως, ίσως την πιο έγκυρη έκθεση για την ανταγωνιστικότητα των χωρών στον κόσμο, την The Global Competitiveness Report, η χώρα βρίσκεται πολύ πίσω στο διεθνή χάρτη ανταγωνιστικότητας, καταλαμβάνοντας το

2013/14 την 91^η θέση στον κόσμο, με σκορ 3,90 με άριστα το 7.

Πίνακας 2: Δείκτες ανταγωνιστικότητας		
Κατηγορία	Θέση μεταξύ 148 χωρών	Βαθμός (1-7)
Θεσμοί	103	3,5
Υποδομές	38	4,8
Μακροοικονομικό περιβάλλον	147	2,8
Υγεία και πρωτοβάθμια εκπαίδευση	35	6,1
Ανώτατη εκπαίδευση και κατάρτιση	41	4,8
Λειτουργία αγορών αγαθών	108	3,9
Λειτουργία αγορών εργασίας	127	3,8
Ανάπτυξη χρηματοπιστωτικών αγορών	138	2,9
Τεχνολογική ετοιμότητα	39	4,6
Μέγεθος αγοράς	47	4,4
Επιχειρηματική επινόηση	83	3,8
Καινοτομία	87	3,1

http://sete.gr/_fileuploads/entries/Online%20library/GR/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2013-14.pdf

Από τον Πίνακα 2 προκύπτουν τα εξής:

- Ιδιαίτερα αρνητικές είναι οι επιδόσεις στη χώρα μας αναφορικά με το μακροοικονομικό περιβάλλον και στα

πεδία των χρηματοπιστωτικών αγορών και των αγορών εργασίας και αγαθών, στη λειτουργία των θεσμών και στους δείκτες καινοτομίας.

- Μεσαίες προς καλές επιδόσεις επιδεικνύει η χώρα μας σε τομείς όπως οι υποδομές, η υγεία και εκπαίδευση, η τριτοβάθμια εκπαίδευση και η δεκτικότητα στις νέες τεχνολογίες.

Οι εκθέσεις του World Economic Forum καταγράφουν και ιεραρχούν τους παράγοντες που εμποδίζουν την ανάπτυξη επιχειρηματικής δράσης στη χώρα μας (World Economic Forum 2014).

Στους παράγοντες αυτούς συμπεριλαμβάνονται (με φθίνουσα σημασία):

- Πρόσβαση σε χρηματοδότηση
- Αναποτελεσματική δημόσια γραφειοκρατία
- Φορολογικές ρυθμίσεις
- Διαφθορά
- Περιοριστικές ρυθμίσεις στην αγορά εργασίας

Όμοια είναι και τα αποτελέσματα της εμπειρικής έρευνας του The Boston Consulting Group (2011) για τις ΑΞΕ στην Ελλάδα. Ειδικότερα, η σχετική έρευνα διαπιστώνει:

- Την ύπαρξη αρνητικής επιχειρηματικής υποδομής λόγω υψηλού κόστους έναρξης επιχειρηματικής δραστηριότητας, χρονικών υστερήσεων, αδειοδοτήσεων,

απόκτησης ακινήτων και πολυπλοκότητας του ρυθμιστικού πλαισίου.

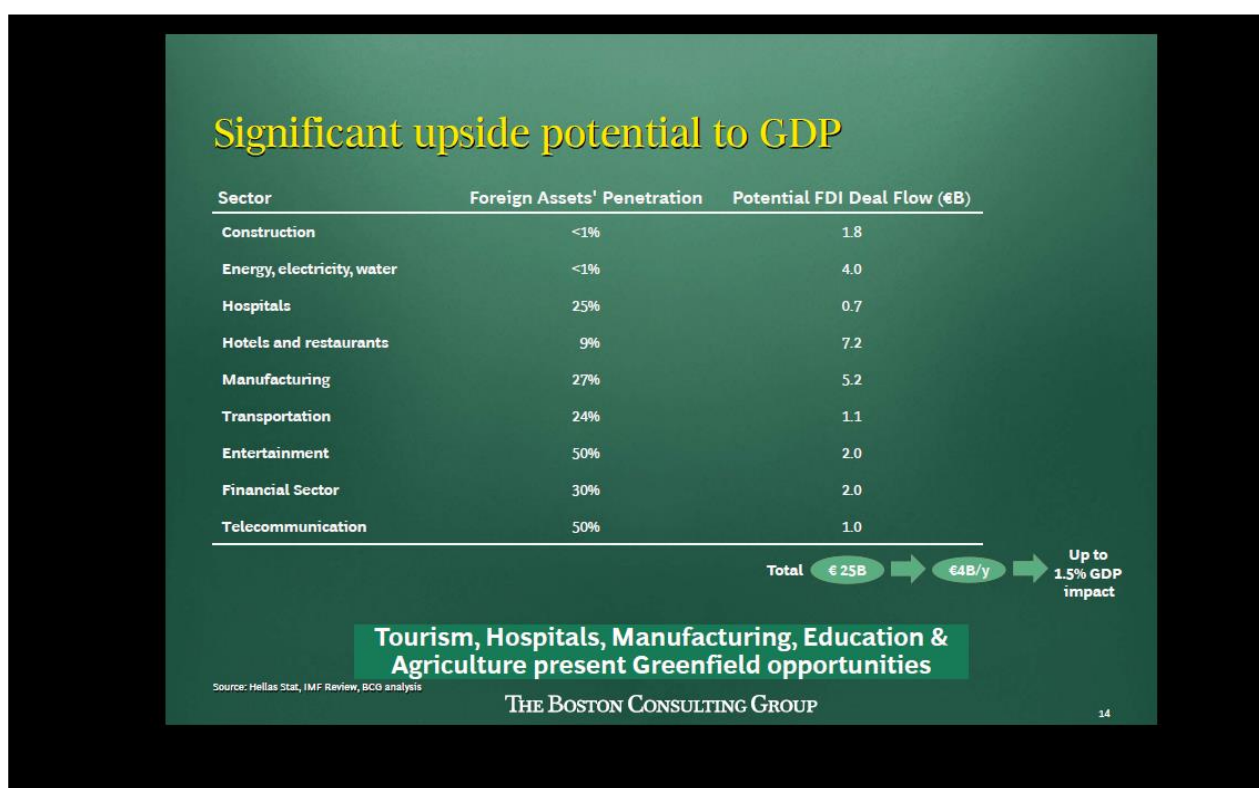
- Προβλήματα και ακαμψίες στην αγορά εργασίας.
- Αρνητικό φορολογικό περιβάλλον, με υψηλούς κινδύνους και απρόβλεπτο μελλοντικό καθεστώς.
- Ανάγκες για περαιτέρω ανάπτυξη των υποδομών, ειδικά των αεροπορικών αεροδρομίων και λιμένα κ.α.
- Ανάγκη για καλλίτερη διασύνδεση της εκπαίδευσης με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και απουσία “centers of excellence for international companies”

Από τα παραπάνω συνάγεται, ότι παραδοσιακά, οι θεσμοί, το πολιτικό σύστημα, η γραφειοκρατία, η διαφθορά, το μακροοικονομικό περιβάλλον, η φορολογία, η αναποτελεσματικότητα στις αγορές και τα κενά στην καινοτομία αποτελούν τους κύριους αρνητικούς παράγοντες της προσέλκυσης ΑΞΕ στην Ελλάδα. Μετά την έναρξη της κρίσης, στους παράγοντες αυτούς προστέθηκαν τα προβλήματα στη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων και η αστάθεια του μακροοικονομικού περιβάλλοντος.

5. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η ανάλυση των εισροών ΑΞΕ στην Ελλάδα έδειξε ότι το ύψος αυτών παραμένει σε χαμηλά επίπεδα, ακόμη και εάν συγκριθεί με τις όμορες χώρες της Βαλκανικής, οι οποίες βρίσκονται σε χαμηλότερα επίπεδα ανάπτυξης.

Γράφημα 12: Κλάδοι με σημαντικό δυναμικό προσέλκυσης επενδύσεων

Πηγή: Boston Consulting Group (2011)

Επίσης, από την ανάλυση προέκυψε ότι υπάρχουν τομείς με σημαντικά περιθώρια προσέλκυσης επενδύσεων. Για παράδειγμα η έρευνα της Boston Consulting Group (2011) καταλήγει στο συμπέρασμα ότι υπάρχουν περιθώρια για προσέλκυση περ. 25 δις ευρώ σε κλάδους όπως Ξενοδοχεία

και Τουρισμός, Μεταποίηση, Ενέργεια, Ηλεκτρισμός, Νερό, Χρηματοπιστωτικός Τομέας, Τηλεπικοινωνίες, Κατασκευές, Ψυχαγωγία, Κατασκευές και Μεταφορές (βλ. Γράφημα 12).

Επίσης η προταθείσα στο Eurogroup στρατηγική για το νέο μοντέλο ανάπτυξης της χώρας (Greece 2021 - The new Growth Model), η οποία βασίσθηκε σε σχετική μελέτη της Mackinsey (2012) τονίζει ότι υπάρχουν σημαντικά περιθώρια επενδύσεων και ανάπτυξης σε ανταγωνιστικούς τομείς όπως (Greek Government 2013):

- Τουρισμός
- Πρωτογενής παραγωγή και μεταποίηση αγροτικών προϊόντων
- Ενέργεια
- Διαμετακομιστικό εμπόριο και συνδυασμένες μεταφορές
- Έρευνα, Τεχνολογία και Καινοτομία
- Βιομηχανία Φαρμάκων
- Βιομηχανία μετάλλων και δομικών υλικών
- Ναυτιλία και συναφείς δραστηριότητες
- Εμπορεύσιμες υπηρεσίες

Παράλληλα, πέραν της πρόταξης για επενδύσεις των παραπάνω κλάδων της οικονομίας, αναγνωρίζεται η ανάγκη για μεταρρυθμίσεις, ώστε να βελτιωθεί το επενδυτικό περιβάλλον και να αυξηθούν οι επενδύσεις και η οικονομική

αποδοτικότητα. Οι στόχοι και προτεραιότητες της μεταρρυθμιστικής πολιτικής είναι:

- Η βελτίωση των δημοσιονομικών μεγεθών
- Η δημιουργία ευνοϊκού κλίματος για επενδύσεις και η διευκόλυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας
- Ο περιορισμός του αθέμιτου ανταγωνισμού και η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας
- Η αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας και οι αποκρατικοποιήσεις
- Η διευκόλυνση του διεθνούς εμπορίου και η εξωστρέφεια
- Η φορολογική πολιτική
- Η ευελιξία και ασφάλεια στην αγορά εργασίας
- Η έμφαση στην καινοτομία
- Η αναδιοργάνωση της δημόσιας διοίκησης και η βελτίωση των υπηρεσιών προς τους πολίτες
- Η επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο
- Η καταπολέμηση της διαφθοράς και η ενίσχυση της αξιοπιστίας και διαφάνειας
- Η επιτάχυνση και βελτίωση της απονομής δικαιοσύνης
- Η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής

Οι παραπάνω στόχοι είναι συμβατοί με τις διαπιστώσεις τα ανάλυσης των εμποδίων των ΑΞΕ στην Ελλάδα, της παραπάνω ενότητας.

Ομοίως, από την εμπειρική έρευνα της Boston Consulting Group προέκυψαν οι κάτωθι προτεραιότητες:

- Περιορισμός της γραφειοκρατίας (απλοποίηση διαδικασιών, ανάθεση στην Enterprise Greece όλων των διαδικασιών μέχρι την ολοκλήρωση της επένδυσης)
- Απλοποίηση και κωδικοποίηση της φορολογίας
- Ελαχιστοποίηση της διαφθοράς μέσω της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και της διεκπεραίωσης όλων των εργασιών
- Επίσπευση της επιβολής του δικαίου μέσω αξιοποίησης της νέας τεχνολογίας και υποστήριξης των δικαστών
- Κ.α

Πράγματι, αυτό που χρειάζεται αυτή τη στιγμή η Ελλάδα για να οδηγηθεί στο δρόμο της ανάκαμψης είναι η δημιουργία και η διατήρηση ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για την υλοποίηση άμεσων ξένων επενδύσεων. Για να επιτευχθεί κάτι τέτοιο είναι απαραίτητες σταθερές και ξεκάθαρες αποφασιστικές πολιτικές, οι οποίες θα δώσουν τέλος στην αβεβαιότητα, τη διαπλοκή, τη γραφειοκρατία και στις καθυστερήσεις εγκρίσεων, αδειοδοτήσεων κλπ.

Η Ελλάδα οφείλει να διεκδικήσει περισσότερα διεθνή επενδυτικά κεφάλαια. Για το σκοπό αυτό πρέπει να προχωρήσει στην άρση των εμποδίων της γραφειοκρατίας και να αναδείξει τους τομείς, στους οποίους έχει πλεονεκτήματα. Τομείς όπως είναι ο τουρισμός, η ενέργεια, τα τρόφιμα, η αγροτική ανάπτυξη, τα logistics, η τεχνολογία

πληροφορικής και επικοινωνιών, η περιβαλλοντική διαχείριση και οι επιστήμες υγείας.

Το πρώτο βήμα οφείλει να είναι η απελευθέρωση των αγορών. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η δημιουργία και η τήρηση ενός ισχυρού, αυστηρού νομικού πλαισίου το οποίο θα ενισχύει τις εισροές ξένων κεφαλαίων. Οι περιορισμοί στις αγορές αυξάνουν το κόστος για τις επιχειρήσεις, γεγονός το οποίο λειτουργεί ανασταλτικά για τη προσέλκυση επενδύσεων. Σύμφωνα με τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α) εκτιμάται ότι 5.2 δις ευρώ ετησίως μπορεί να αποφέρει στην ελληνική οικονομία το “άνοιγμα” ή αλλιώς απελευθέρωση των αγορών

(<http://www.kathimerini.gr/61004/article/oikonomia/ellhnik-h-oikonomia/h-apeley8erwsh-twn-agorwn-8a-apoferei-rollarpla-ofelh>). Εάν δεν απελευθερωθεί η ελληνική αγορά θα εξακολουθήσει η χώρα μας να είναι εχθρική προς την επιχειρηματικότητα, τις επενδύσεις και οι καταναλωτές και οι επιχειρήσεις θα συνεχίσουν να ζημιώνονται. Με κλειστά επαγγέλματα και αγορές θίγεται ο ανταγωνισμός, πλήττεται η ανταγωνιστικότητα και ζημιώνονται στο σύνολο της, τόσο η ελληνική οικονομία όσο και η ελληνική κοινωνία.

Το δεύτερο βήμα είναι η αποκρατικοποίηση δημόσιων οργανισμών και επιχειρήσεων. Οι αποκρατικοποιήσεις οδηγούν σε μείωση κοστολογίων, σε καλύτερη κατανομή διαθέσιμων παραγωγικών πόρων και ενίσχυση της απασχόλησης. Βοηθούν, επίσης, στην μείωση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων, στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, στην εξυγίανση του δημοσίου τομέα. Η διαδικασία των αποκρατικοποιήσεων

πρέπει να γίνεται υπό καθεστώς διαφάνειας, προστασίας του καταναλωτή, τήρησης των αρχών του ανταγωνισμού και εξυπηρέτησης του δημοσίου συμφέροντος. Για τις αποκρατικοποιήσεις αρμόδιο είναι το Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου (ΤΑΙΠΕΔ). Το Ταμείο αυτό συστάθηκε την 1^η Ιουλίου το 2011 με μετοχικό κεφάλαιο 30 εκατομμύρια ευρώ. Η λειτουργία του ξεκίνησε την 1^η Αυγούστου 2011. Μέχρι την ίδρυση του τα έργα αποκρατικοποίησης βρίσκονταν στην ευθύνη της Ειδικής Γραμματείας Αναδιαρθρώσεων και Αποκρατικοποιήσεων. Στόχος του είναι η προσέλκυση Διεθνών κεφαλαίων τα οποία θα συνεισφέρουν σημαντικά τόσο στην επανεκκίνηση της οικονομίας μας, όσο και στην οικονομική ανάπτυξη. Το πρόγραμμα των αποκρατικοποιήσεων της χώρας μας δημιουργεί το κατάλληλο περιβάλλον ανάκτησης της αξιοπιστίας μας στις διεθνείς αγορές. Το ΤΑΙΠΕΔ προσπαθεί να αξιοποιήσει τη περιουσία του Δημοσίου με τρόπο που συνεισφέρει στη μείωση του δημόσιου χρέους και στην αναπτυξιακή διαδικασία. (www.hradsf.com)

Το τρίτο σημαντικό βήμα είναι να υπάρχουν διαδικασίες FastTrack. Το FastTrack είναι εργαλείο επιτάχυνσης των διαδικασιών για την υλοποίηση στρατηγικών επενδύσεων. Οι επενδύσεις αυτές μπορούν να προέρχονται είτε από τον ιδιωτικό τομέα, είτε από τη συνεργασία δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Η διαδικασία αυτή επιταχύνει τη διαδικασία αδειοδότησης. Για να ενταχθεί μια επένδυση στη διαδικασία FastTrack πρέπει να το επιθυμεί ο επενδυτής, να πληροί τις προϋποθέσεις του νόμου και να εγκριθεί ως στρατηγική από την Διυπουργική Επιτροπή Στρατηγικών Επενδύσεων. Η διαδικασία αυτή μπορεί να

εξασφαλίσει τη ταχύτητα σε σχέση με τη πολυπλοκότητα της γραφειοκρατίας καθώς εισάγει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο κανόνων-διαδικασιών του Δημοσίου. Η διαδικασία είναι σύμφωνη με το ελληνικό Σύνταγμα. Στόχος της διαδικασίας FastTrack είναι όλες οι επενδύσεις στην Ελλάδα να γίνονται γρήγορα, με διαφάνεια, με αποκλειστικό γνώμονα το όφελος της ελληνικής οικονομίας και της ελληνικής κοινωνίας. Απώτερος στόχος είναι η Ελλάδα να στηρίξει την ανάπτυξη της πάνω στις επενδύσεις.

Τέλος, η χώρα μας θα πρέπει να ανακτήσει την πολιτική και μακροοικονομική σταθερότητα, να αποβάλει τους κινδύνους εξόδου από την Ευρωζώνη, να βελτιώσει τη ρευστότητα της οικονομίας και να αναβαθμίσει τη διεθνή εικόνα της. Στην κατεύθυνση της προσέλκυσης επενδύσεων θα συνέβαλε και μία ολοκληρωμένη στρατηγική μάρκετινγκ τύπου (Κότιος και Σαράτσης 2012).

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από την παραπάνω ανάλυση καταρχάς προέκυψε ότι η χώρα μας υστερεί στην προσέλκυση διεθνών επενδύσεων και ότι σε ορισμένους κλάδους οι ΑΞΕ είναι πολύ περιορισμένες έως ανύπαρκτες. Από την παράθεση των προσδιοριστικών παραγόντων των ΑΞΕ προέκυψε ότι η χώρα μας απέτυχε μέχρι σήμερα να διαμορφώσει και να υλοποιήσει μια σαφή στρατηγική για την προσέλκυση των ΑΞΕ. Όλες οι σχετικές έρευνες δείχνουν ότι υστερούμε έναντι άλλων χωρών ιδίως στους τομείς της διαφάνειας, της γραφειοκρατίας, της ευελιξίας των αγορών, της δικαιοσύνης, της καινοτομίας κ.α. Αυτό συμβαίνει τη στιγμή που σε άλλους τομείς όπως στις υποδομές και στο ανθρώπινο δυναμικό η χώρα βρίσκεται πάνω από το μέσο όρο και παρόλο που διαθέτει σαφή ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα σε σημαντικούς κλάδους της οικονομίας. Σαφώς, η χώρα χρειάζεται μια αποφασιστική πολιτική μεταρρυθμίσεων για την άρση των εμποδίων για τις ΑΞΕ, μια σαφή στρατηγική προσέλκυσης και τα κατάλληλα μέσα για την εφαρμογή της.

Οι ξένες επενδύσεις προσελκύονται από χώρες οι οποίες έχουν το κατάλληλο σταθερό πολιτικό και κοινωνικό υπόβαθρο. Δηλαδή, υπάρχουν οι κατάλληλες προϋποθέσεις για επενδύσεις. Αυτό σημαίνει πως έχουν γίνει οι απαραίτητες διεργασίες, όπως είναι η απελευθέρωση των αγορών, ευνοούνται οι ιδιωτικοποιήσεις, οι κρατικές παρεμβάσεις είναι περιορισμένες και υπάρχει επαρκές εξειδικευμένο προσωπικό.

Στη περίπτωση της Ελλάδας είναι φανερό πως έχουν εντοπιστεί τα μακροχρόνια προβλήματα και οι πολιτικές εκείνες που καθιστούσαν χαμηλά τα ποσοστά των εισροών των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων. Για να προσελκυθούν Άμεσες Ξένες Επενδύσεις στην Ελλάδα απαιτούνται ριζικές αλλαγές. Οι κινήσεις που πρέπει να γίνουν είναι συγκεκριμένες. Απαιτείται ωστόσο πολιτική βούληση και ολοκληρωμένες στρατηγικές για τη προσέλκυση των επενδύσεων αυτών. Έτσι θα καταφέρει η χώρα να βγει πιο γρήγορα από την βαθιά ύφεση, να επιτευχθεί η επανεκκίνηση της οικονομίας και να κερδίσει την αξιοπιστία της στις διεθνείς αγορές.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

Baldwin D. (1985): *Economic Statecraft*: Princeton University Press

Bartels, F. L. and S. A. de Crombrughe (2009): *FDI Policy Instruments: Advantages and Disadvantages*, UNIDO, WORKING PAPER 01/2009

Bayne, N. (2007): *Economic diplomacy in practice*, in: *The new economic diplomacy: decision-making and negotiation in international economic relations* / N. Bayne; S. Woolcock [eds.]. - 2nd ed. - Aldershot: Ashgate: p. 43-62

Bayne, N. and S. Woolcock (2007): *What is economic diplomacy?*, in: *The new economic diplomacy: decision-making and negotiation in international economic relations* / N. Bayne; S. Woolcock [eds.]. - 2nd ed. - Aldershot: Ashgate: p. 1-20

Chiara F., F. Rentocchini and G. Vittucci Marzetti (2008): *Why do firms invest abroad? An analysis of the motives underlying Foreign Direct Investments*,
<https://boa.unimib.it/retrieve/handle/10281/33989/46978/SSRN-id1283573.pdf>

Clegg j. and Green S. (1999): *The Determinants of New FDI Capital Flows into EC: A Statistical Comparison of the USA and Japan*, *Journal of Common Market Studies*

de Mello Jr, Luiz R. (1997): *Foreign direct investment in developing countries and growth: A selective survey*, *The Journal of Development Studies* 34.1 (1997): 1-34.

Dunning, J. (1977): *Trade, Location of Economic Activity and the Multinational Enterprise: a search for an eclectic approach*. London, Macmillan.

Dunning, J. (1993): *Multinational Enterprises and the Global Economy*. Harlow: Addison-Wesley

Galan, Jose, and Javier Gonzalez-Benito (2001): Determinant Factors of Foreign Direct Investment: Some Empirical Evidence, *European Business Review* 13 (5):269-278

Greek Government (2013): Greece 2021 - The new Growth Model, http://www.capital.gr/related_files/greece.pdf

Gomes-Casseres, B. (1996), *The Alliance Revolution: The New Shape of Business Rivalry* Benjamin Cambridge, MA: Harvard University Press

Guimón J. (2008): Government Strategies to attract R&D-Intensive FDI, OECD Global Forum on International Investment OECD Investment Division www.oecd.org/investment/gfi-7

Kusi Hornberger, K., J. Battat and P. Kusek (2011): Attracting FDI. How Much Does Investment Climate Matter? The World Bank Group, *Viewpoint*, August 2011

Loewendahl, H. (2001): A framework for FDI promotion, *Transnational Corporations*, 10(1), pp.1-42

Macdonald, K. and S. Woolcock (2007): Non-state actors in economic diplomacy, in: *The new economic diplomacy: decision-making and negotiation in international economic relations* / N. Bayne; S. Woolcock [eds.]. - 2nd ed. - Aldershot: Ashgate: p. 77-92

McKinsey and Company (2012): *Greece 10 Years Ahead*, Athens Office

OECD (2003): Checklist for Foreign Direct Investment Incentive Policies, <http://www.oecd.org/investment/investment-policy/2506900.pdf>

Quick, R. (2007): Business in economic diplomacy, in: *The new economic diplomacy: decision-making and negotiation in international economic relations* / N. Bayne; S. Woolcock [eds.]. - 2nd ed. - Aldershot: Ashgate: p. 105-122

OECD (2002): Strategic Investment Promotion: Successful Practice in Building Competitive Strategies.
<http://www.oecd.org/investment/investment-policy/40287315.pdf>

Sethi, D, E. Guisinger, S. E. Phelan, D. M. Berg (2003): Trends in Foreign Direct Investment Flows: A Theoretical and Empirical Analysis, *Journal of International Business Studies*, Vol. 34, No. 4 (Jul., 2003), pp. 315-326

The Boston Consulting Group (2011), *Hellas '20:20 Supporting investment in the Greek economy—a foreign investor perspective*,

UNCTAD (1996): *World Investment Report 1996: Investment, Trade and International Policy Arrangements*, Geneva: UNCTAD.

UNCTAD (1998): *World investment report: Transnational Corporations, extractive industries and developments*, Geneva: UNCTAD

UNCTAD (2004): *World investment report: Prospects for Foreign Direct Investment and the Strategies of Transnational Corporations*, Geneva: UNCTAD.

UNCTAD (2007): *World investment report: Transnational Corporations, extractive industries and developments*, Geneva: UNCTAD

Verhagen, M. and H. Bleker (2011): Economic diplomacy in a changing world, in: *HAGUE JOURNAL OF DIPLOMACY*, 6(1-2): 171-186

Woolcock, S. (2007): Multi-level economic diplomacy: the case of investment, in: *The new economic diplomacy: decision-making and negotiation in international economic relations* / N. Bayne; S. Woolcock [eds.]. - 2nd ed. - Aldershot: Ashgate: p. 141-162

Woolcock, S. (2007): Regional economic diplomacy: the European Union, in: *The new economic diplomacy: decision-making and negotiation in international economic relations* / N. Bayne; S. Woolcock [eds.]. - 2nd ed. - Aldershot: Ashgate: p. 221-240

Woolcock, S. (2007): Theoretical analysis of economic diplomacy, in: The new economic diplomacy: decision-making and negotiation in international economic relations / N. Bayne; S. Woolcock [eds.]. - 2nd ed. - Aldershot: Ashgate: p. 21-42

World economic Forum (2014), The Global Competitiveness Report, http://sete.gr/_fileuploads/entries/Online%20library/GR/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2013-14.pdf

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

Βαίτσος, Κ. και Τ. Γιαννίτσης (1987): Τεχνολογικός Μετασχηματισμός και Οικονομική Ανάπτυξη, Gutenberg: Αθήνα

Κότιος Α. και Γ. Σαράτσης (2012): Περιφερειακό Μάρκετινγκ για Προσέλκυση Επενδύσεων: Η περίπτωση της Περιφέρειας Θεσσαλίας, http://www.citybranding.gr/2012/08/blog-post_6.html

Κυρκιλής Δημήτριος (2007): Άμεσες Ξένες Επενδύσεις, εκδόσεις Κριτική: Αθήνα

Λιαργκοβας Γ. Π. (2007): Ξένες Επενδύσεις και Ανταγωνιστικότητα, Παπαζήση: Αθήνα 2007

Πουρναράκης Ε. (2000): Οι πολυεθνικές επιχειρήσεις, Αθήνα 2000

Ρουμελιωτης Π. (1999): Πολυεθνικές Επιχειρήσεις και Τιμές Μεταβίβασης στην Ελλάδα, Αθήνα

Σταμπόγλης Δ. (2008): Ξένες Επενδύσεις στην Ελλάδα, Αθηνά

Τσαρδανίδης, Χ. (2008): Οικονομική Διπλωματία, <http://idec.gr/iier/new/3rd%20Panhellenic%20Conference/TsARDANIDIS%20-ECONOMIC%20DIPLOMACY.pdf>

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

- <http://unctad.org/en/Pages/Home.aspx>

- www.bankofgreece.gr
- www.hradf.com
- www.economica.gr
- www.waipa.org
- www.worldbank.org
- <http://www.imf.org>
- <http://www.agora.mfa.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=NODE&cnode=1>
- <http://www.investingreece.gov.gr/>
- <http://www.unido.org/>
- <http://www.kathimerini.gr/61004/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/h-apeley8erwsh-twn-agorwn-8a-apoferei-pollapla-ofelh>

http://sete.gr/_fileuploads/entries/Online%20library/GR/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2013-14.pdf